

J.C. VAN EERDE

P.J.A. ADRIANI

VERKIEZINGEN

nummer 120 maart 1985

OSTO

REDACTIE

Ruben Bergkamp
Esther Bijlo
Pieter Boot
Adriaan Dorresteyn
Marleen Janssen Groesbeek
Gosia Bos-Karczewska
Marcel Klopper
Marcel Michelson
Ruurd Mulder
Diederik Ogilvie

ADRES

Jodenbreestraat 23
kamer 2386
1011 NH Amsterdam

telefoon: 525 2497

Adreswijzigingen:

Studentenadministratie
Jodenbreestraat 23
1011 NH Amsterdam

Reacties

De redactie stelt zich open voor reacties,
behoudt zich echter het recht voor deze in
te korten.

REDACTIONEEL

Een tot nu toe onbekende term maakt furore in Werkloos Nederland, de Draagvader! Om te begrijpen wat het verschijnsel inhoudt, gaan we even terug naar de jaren van de recessie. De vrouw deed het huishouden (Nederland heeft een zeer lage participatiegraad van vrouwen op de arbeidsmarkt), de man ging het geld verdienen. Van dit geld in een smerige, de kiem voor kanker leggende, industrie vergaard, kreeg de vrouw een deel om het huishouden te verzorgen. Geen loon hooguit een 'uitkering'.

Tot zover alles in orde, maar toen kwam de recessie. De man ging de WW, WWV, of BW in als hij al niet de WAO, AWW of AOW in huis had gebracht. Het geld komt vanzelf, weliswaar minder dan voorheen, maar genoeg om van te leven. Wie krijgt dit geld nu? De Man? Nee, de vrouw heeft hier in eerste instantie recht op. Zij moet ook nu nog zorgen dat het eten op tafel komt. Pa is te belazerd of geknakt om te koken, als hij het al ooit geleerd heeft. De rollen worden omgedraaid. Pa moet presteren voor de kost, hij wordt draagvader! Een heel simpel principe. Voor zijn dagelijkse biertje moet hij de boodschappen van de vrouw dragen. Vandaar!

ADVERTENTIES

Advertentietarieven zijn op aanvraag
verkrijgbaar.
Opdrachten bij voorkeur schriftelijk aan de
redactie richten.
Voor telefonische inlichtingen:
(020) 525 2497 - 525 4134
(02209) 1818 (Ruurd Mulder)

Rostra verschijnt gemiddeld acht keer per
jaar in een oplage van 2500 exemplaren.

COVER

Dick van Hell

DRUK

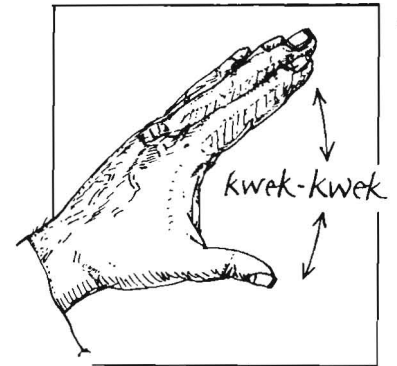
Kaal Boek, Nwe Herengr.61, Amsterdam.
telefoon: (020) 262 908

INHOUD

Hoe wordt bestuurd?, EB	pag. 3
NOBAS, EB	pag. 4
AGE, mensen met visie, RB	pag. 5
Jager van EFB, RM	pag. 6
PvdE, een partij met een achterban, MK	pag. 7
Ecoline, Steven Adolf	pag. 9
Computers - als Omo, John Baltus	pag. 11
ATV: een zaak voor economen alleen?	pag. 13
Transport als ontwikkelingsinstrument, Prof. drs. H.J. Noortman	pag. 15
Marx en de marktkrachten, MM	pag. 16
Een econoom achter de schermen, RM	pag. 18
Der unbekante Zahn, Jos de Beus	pag. 21
Raad & Daad, Marcel Michelson	pag. 23

Hoe worden universiteit en faculteit bestuurd?

Veel studenten hebben de neiging te denken dat ze weinig invloed kunnen uitoefenen op het reilen en zeilen van de faculteit. Opmerkingen als 'je kunt toch niets bereiken' en 'wat een gezeur allemaal' zijn in dezen veel gehoord en vaak beaamd. Deze onverschilligheid wordt nog eens bevestigd door de traditioneel lage opkomstpercentages, 39,5% in 1983 en 38,2% in 1984. Dat dit vooroordeel niet helemaal op zijn plaats is zal blijken uit de volgende korte toelichting op de bestuursstructuur van de universiteit. Bovendien kunnen zelfs niet-stemmers hun, zij het negatieve, invloed laten gelden. Als minder dan 35% van de studenten een stem uitbrengt, krijgen de studenten minder zetels en dus minder invloed in de raad.

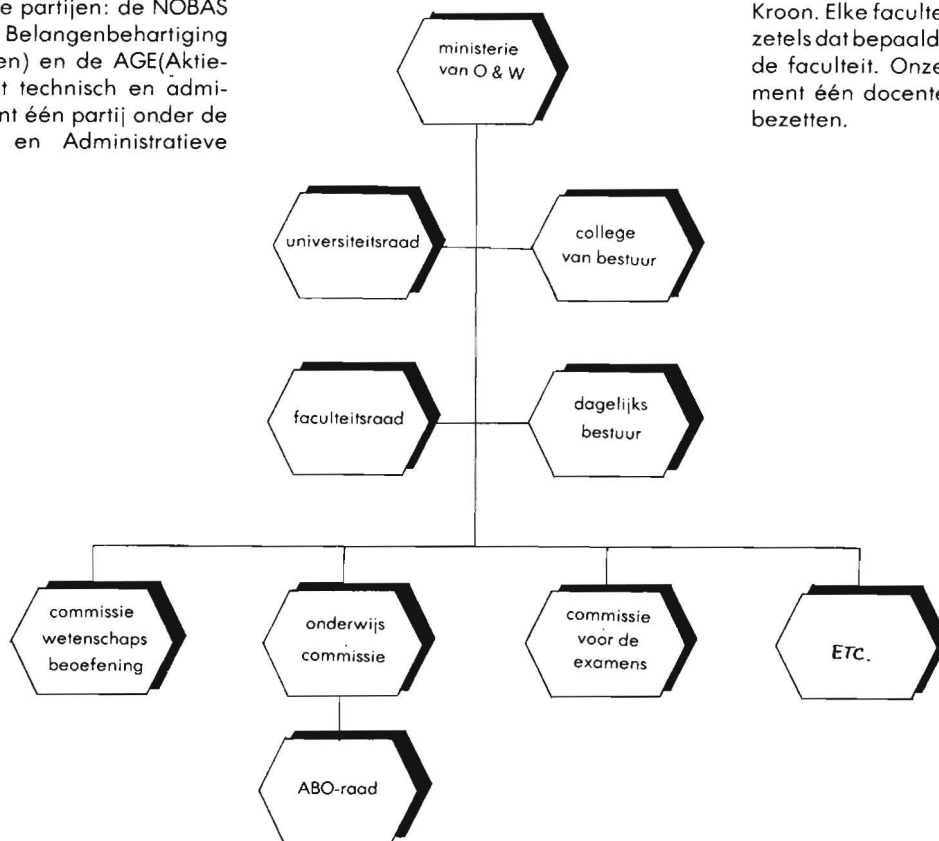
In de Wet Universitaire Bestuurs Hervorming van 1970 is het bestuur van universiteit en faculteit geregeld. Iedere faculteit heeft een faculteitsraad waar wetenschappelijk, technisch en administratief personeel en studenten in vertegenwoordigd zijn. De 'economische' faculteitsraad bestaat uit zes studenten, zeven docenten en één technisch of administratief personeelslid. De faculteitsraadsleden zijn allen afgevaardigden van 'partijen'. Op onze faculteit kan het wetenschappelijk personeel op mensen van de PvdE (Partij van de Economisten) en de EFB (Economische Faculteitsbelangen) stemmen. De geleding studenten bestaat uit twee partijen: de NOBAS (Nieuwe Organisatie Belangenbehartiging Amsterdamse Studenten) en de AGE (Aktiegroep Economen). Het technisch en administratief personeel kent één partij onder de naam TAS (Technisch en Administratieve Staf).

Het dagelijks bestuur van de faculteitsraad bestaat op de economische faculteit uit een docent, een student en een kroondocent. De faculteitsraad wordt geadviseerd door vaste en ad-hoc commissies, die gespecialiseerd zijn op één onderwerp. Zo is er een onderwijscommissie, een examencommissie en een tijdelijke commissie bibliotheekbeleid. In deze commissies zitten zowel personeelsleden als studenten. De onderwijscommissie wordt geadviseerd door de ABO-raad, de Adviesraad voor de Basisopleiding. Met basisopleiding wordt hier bedoeld het ver-

plichte deel van de studie, dus de propedeuse en de eerste twee trimesters van het doctoraal. In de ABO-raad zitten dan ook vertegenwoordigers van de propedeuse-werkgroepen, enkele doctoraalstudenten en afgevaardigden van vakgroepen.

Boven de faculteitsraad bevindt zich de universiteitsraad met het College van Bestuur als dagelijks bestuur. De universiteitsraad bestaat uit elf studenten, elf docenten, elf leden van het technisch en administratief personeel en zeven leden benoemd door de Kroon. Elke faculteit heeft recht op een aantal zetels dat bepaald wordt door de omvang van de faculteit. Onze faculteit mag op dit moment één docenten- en één studentenzetel bezetten.

EB

NOBAS

De Nobas lijkt dit jaar de N in haar naam weer eer aan te doen. Sinds de vorige verkiezingen is een nieuwe groep mensen bezig de NOBAS nieuw leven in te blazen. Een gesprek met acht actieve studenten van de NOBAS met als belangrijkste woordvoerder Rob Jorg, maakte duidelijk dat de NOBAS van het uit vroegere jaren daterende stempel 'rechts en niet actief' af wil.

De Nieuwe Organisatie voor Belangenbehartiging van Amsterdamse Studenten is één van de twee studentengroeperingen op de economische faculteit. Naast het besturen in faculteitsraad en commissies organiseert de NOBAS vooral praktische dingen zoals excursies, lezingen en de verkoop van uittreksels. Ook hebben enkele leden zich verdiept in het informatica-onderwijs.

'We zijn aan het uitzoeken hoe het informatica-onderwijs op andere universiteiten en middelbare scholen geregeld is of geregeld gaat worden, om te kijken hoe wij daar in onze studie bij kunnen aansluiten'.

In het verleden heeft de NOBAS een keer een onderwijsenquête gehouden en haar ervaringen daarmee aan de onderwijscommissie doorgegeven. 'Docenten werden eigenlijk alleen maar op hun onderzoeksoutput beoordeeld. Wij vonden dat het onderwijs ook beoordeeld zou moeten worden en dan vooral aan de hand van meningen van studenten, want die worden er elke dag mee geconfronteerd. Het was niet de bedoeling iemand aan de schandpaal te nagelen maar echt om te stimuleren dat het onderwijs zou verbeteren. Wij kregen veel klachten van studenten die het onderwijs slecht vonden. Dat ligt ook een beetje in de universiteit opgesloten want status kun je afmeten aan wetenschappelijke kwaliteiten en niet zozeer aan onderwijskwaliteiten. Dat is iets dat erbij moet, een verplicht nummer. Wij zijn geen tegenstander van het scheiden van onderwijzer en onderzoeker in het verplichte deel van de studie. Als iemand als onderzoeker onder de maat blijft maar een zeer goed onderwijzer is, moet het mogelijk zijn zo iemand alleen nog aan te stellen voor onderwijs. Met de restrictie dat onderwijs en onderzoek elkaar blijven beïnvloeden, wat gegarandeerd wordt doordat de verhouding 40% onderzoek en 40% onderwijs op vakgroepniveau gehandhaafd blijft'.

NOBAS en AGE

Naast de NOBAS is de AGE de andere studentenpartij op de faculteit. Een cruciale vraag is altijd wat nou precies de verschillen zijn tussen de NOBAS en de AGE. De NOBAS had duidelijk moeite met het definiëren van algemene verschilpunten.

'Het is moeilijk dat in een paar woorden te zeggen. Het is in ieder geval een andere stijl van benaderen. De AGE is bijvoorbeeld niet voor scheiding van onderwijzer en onderzoeker en wij vinden dat dat wel kan. Wij werken samen met AIESEC en Integrand. De Actiegroep wil niet met de AIESEC samenwerken vanwege de activiteiten van AIESEC in Zuid-

Afrika. De NOBAS wil zich hier in de faculteitsraad niet over uitspreken. De universitaire democratie moet je gebruiken waarvoor zij is: het besturen van de universiteit. Er moeten niet allemaal dingen bediscussieerd worden die op zich wel belangrijk zijn maar die niet binnen de bevoegdheden van de universiteit vallen. De AGE vindt dat dat wel kan omdat de universiteit ook een onderdeel van de samenleving is. Dat is de universiteit ook wel maar zij moet geen pressiegroep worden. Een ander leuk verschil komt tot uiting in de lezingencycli. Onze cyclus gaat over de beroepspraktijk van de econoom en de AGE heeft het arbeidsethos als onderwerp van haar lezingencyclus'.

De NOBAS zit vaak op dezelfde lijn als de Actiegroep. Er wordt dan ook samengewerkt maar dat gaat niet altijd even vlekkeloos. Met name de contacten met het studentbestuurslid (iemand van AGE) verlopen stroef. De NOBAS vindt dat het studentbestuurslid zich Eigenlijk boven de partijen zou moeten stellen.

'Hij stelt zich teveel als AGE-man op. Informatie moeten we eruit trekken terwijl wij vinden dat hij zich op de belangen van alle studenten moet richten. Er is tenslotte maar één studentbestuurslid en hij wordt er ook voor betaald'.

De NOBAS was vroeger onderdeel van de OBAS die in de universiteitsraad opereert. Nu werken ze onafhankelijk van elkaar maar de ideeën en standpunten zijn nagenoeg hetzelfde. Onlangs werd bekend dat de OBAS

gaat samenwerken met de JOVD. De NOBAS zegt geen enkele binding te hebben met de JOVD.

'Veel mensen denken dat wij iets te maken hebben met de JOVD maar daar staan we helemaal los van. Wij weten ook niet hoe we dat de wereld uit moeten krijgen'.

Faculteitsraad

Wat heeft de NOBAS nu in het afgelopen jaar in de faculteitsraad bereikt? Heeft de NOBAS voorstellen gedaan die ook daadwerkelijk zijn aangenomen?

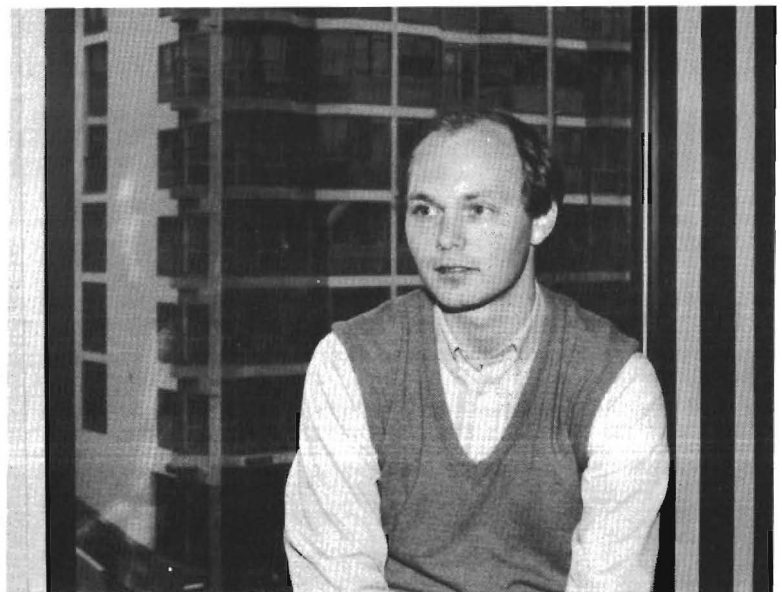
'Het werkt niet zo dat je in de raad een voorstel in stemming brengt, dat gaat heel zelden zo. Het is vaak zo dat er een onderwerp aan de orde komt waar je over gaat praten en wat dan een compromis oplevert. Wat we bijvoorbeeld bereikt hebben dit jaar is dat nu officieel vastligt dat alle stof voor het tentamen op schrift moet staan. Dat was altijd al de regel, vooral in het basisgedeelte van de studie, maar nu ligt dat ook officieel vast. Twee jaar geleden hebben we het slechte functioneren van de bibliotheken aan de orde gesteld. Daar is toen in eerste instantie niets aan gedaan maar nu is er een ad-hoc commissie bibliotheekbeleid ingesteld. Wat we ook bereikt hebben is dat door onze activiteiten van de afgelopen tijd de Actiegroep weer wakker is geworden'.

Door haar activiteiten probeert de NOBAS meer naamsbekendheid te krijgen op de faculteit. Hierbij speelt ook een rol dat veel niet-kiezers potentiële NOBAS-stemmers schijnen te zijn.

'Er wordt wel eens gezegd dat het grootste gedeelte van de NOBAS-stemmers eigenlijk niet stemt, in tegenstelling tot de AGE-kiezers'.

De NOBAS gaat in ieder geval optimistisch de verkiezingen in: 'We hopen één zetel te winnen'.

EB

Rob Jorg

AGE: Mensen met visie?

Marjanne Meinsma

Twee studentenorganisaties: AGE en NOBAS. Een verschil tussen links en rechts? Beiden hopen op winst bij de komende verkiezingen. AGE komt dit jaar met een nieuwe lijsttrekker voor de faculteitsraadverkiezingen: Marjanne Meinsma. Zij is derdejaars studente, zit reeds een jaar in de faculteitsraad en is daarbuiten nog actief als bestuurslid voor de SEF. Nummer een op de lijst voor de universiteitsraadverkiezingen is Joost van Roon. Beide kopstukken uit de Aktiegroep aan het woord.

AGE heeft geen bepaalde ledenlijst. De AGE is onderverdeeld in verschillende groepen. De voordelen. Joost van Roon: 'Het werken in groepen is de meest praktische vorm om te werken met studenten. Mensen die iets willen gaan doen, ideeën willen uitwerken, kunnen dat gaan doen bij de AGE en krijgen ook altijd medewerking van ons', waarna hij daar lachend aan toevoegt, 'tenzij het gaat over de opheffing van AGE'.

'AGE profileert zich binnen en buiten de faculteit als een politieke organisatie. Dat komt voort uit het feit dat de mensen die in de AGE bij elkaar komen dit doen vanuit een bepaalde maatschappelijke visie die iedereen min of meer deelt, wat overigens helemaal niet wil zeggen dat ze allemaal uit eenzelfde landelijke politieke groepering komen. Het tegendeel is waar, ik denk dat zo'n beetje alle partijen vertegenwoordigd zijn. Deze maatschappelijke visie komt het best tot uitdrukking in het zich bewust zijn van de plaats die de student inneemt in de maatschappij', aldus Joost van Roon.

Marjanne Meinsma voegt hieraan toe: 'Als je bij de AGE komt doe je dat niet omdat de AGE bepaalde ideeën heeft maar je gaat vooral vanuit jezelf te werk. Iedere student heeft een bepaalde opvatting over 'hoe het gaat in de wereld' en ik geloof dat mensen die bij de AGE komen vooral vanuit dat bredere kader iets op de universiteit willen doen'.

HEAO-meesters

Het onderwijs en met name de verbetering van de kwaliteit daarvan is al vele jaren een hot item in de faculteitsproblematiek. NOBAS en AGE hebben duidelijk verschillende opvattingen over de wijze waarop deze kwaliteitsverbetering tot stand moet komen.

NOBAS gelooft dat een scheiding tussen onderwijs en onderzoek tot de mogelijkheden moet behoren. AGE is echter van mening dat goed wetenschappelijk onderwijs moet worden gedoceerd door mensen die zelf met de wetenschap bezig zijn.

'Een uitzondering voor de steunvakken wis-kunde, statistiek en boekhouden mag worden gemaakt. Vakgroepen als micro-, macro- en bedrijfseconomie maken werkelijk de wetenschap uit en daar moet dan ook wetenschap worden beoefend. Mensen uit genoemde vakgroepen die alleen maar onderwijs kunnen geven zijn aan onze faculteit niet op hun plaats. Heao-meesters zijn hier niet op het goede adres'.

Over de beneden-de-norm auteurs (zij die minder dan 0.7 publicatie per jaar afleveren) is het laatste woord nog niet gesproken. Over twee jaar zal deze norm getoetst moeten worden doch de eerste klappen zijn al gevallen. Verscheidene 'wetenschapsbeoefenaars' zijn inmiddels vertrokken. Uit het rapport van de Vaste Commissie voor de Wetenschapsbeoefening valt af te lezen dat wederom een aantal mensen deze norm niet hebben gehaald. Over de ontwikkelingen in de toekomst zegt Joost van Roon: 'De normen die zijn opgesteld willen we gehanteerd zien. Nogmaals we zitten hier op een wetenschappelijk instituut. Per slot van rekening bestaat nog altijd de mogelijkheid onderwijs-ambtenaar te worden en dat vind ik prima'. Een kwalijke zaak noemt hij het dat de studentenzetels (3 stuks) in de Vaste Commissie voor de Wetenschapsbeoefening verloren gaan (blijkens de voorstellen gedaan in de WWO '84 (Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs). Juist studenten zouden een tegenwicht kunnen geven aan het wetenschappelijk personeel omdat het wp vooral let op belangen uit de eigen vakgroep. Ook aan het coördineren van het onderzoek zouden studenten een wezenlijke bijdrage kunnen leveren.

AGE heeft concrete voorstellen gedaan m.b.t. de verbetering van het onderwijs. Deze zijn uitgewerkt in de onderwijsmap die mede tot stand is gekomen door interne discussies en door een tweetal onderwijsdagen. Het belangrijkste punt dat naar voren komt is, mijns inziens, de onderwijsvorm. AGE stelt voor om alle werkgroepen in de huidige vorm af te schaffen en alle colleges in de vorm van hoorcolleges te gieten. Op deze manier hoopt AGE onderwijsuren vrij te krijgen die vervolgens gebruikt kunnen worden voor studenten die naast de hoorcolleges kiezen voor een intensieve begeleiding. Bij deze vorm wordt van de studenten verwacht dat zij (alle) werkgroepen (onderwijsbijeenkomsten) zullen volgen en deze tevens goed en terdege voorbereiden. Inzet, aanwezigheid en dergelijke zouden dan moeten meespelen bij de bepaling van het tentamen-cijfer of zouden de eindtoets zelfs overbodig maken.

Naast de intensieve begeleiding bestaat nog de keuze voor een extensieve die voornamelijk neerkomt op zelfstudie waarbij eventueel gedacht kan worden aan een wekelijks vragen-uurtje. AGE acht dit geen Heao-stijl omdat de vrije keuze voorop staat en omdat het

onderwijs wordt gegeven door mensen die zelf met onderzoek bezig zijn, door academici, een essentieel verschil tussen de Heao en de universiteit.

Informatica

De computer is in onze huidige samenleving niet meer weg te denken. Iedere econoom moet tijdens zijn studie toch minimaal kennis hebben gemaakt met dit stukje menselijk vernuft. Aan de economische faculteit bestaat deze mogelijkheid al in het propedeutisch jaar in de vorm van het keuzevak inleiding informatica. Dit keuzevak kan worden opgesplitst in bestuurlijke informatiekunde en computerkunde. AGE onderkent het belang van de computer doch ziet computerkunde als een steunvak, een zeer boeiend en interessant steunvak, maar ook niets meer dan dat. (Bestuurlijke informatiekunde wordt daarentegen wel als volwaardig beschouwd.)

Bij de benoeming van de UHD-ers (universitaire hoofd docenten, een soort lectoren) vroeg de vakgroep informatica in de persoon van Maes om drie toewijzingen van de twaalf die er over alle vakgroepen te verdelen waren. 'Van god los', noemt Joost van Roon het. 'Een heeft hij er gekregen'.

AGE is voorstander van integratie van het computeronderwijs binnen de basisvakken. 'Als je informatica zo'n belangrijk vak vindt dan moet in de vrije studierichting informatica gekozen worden'.

Samenwerking met de NOBAS wordt zeer op prijs gesteld door de AGE, dit ondanks de vele meningsverschillen. 'Met name als het typische studentenaangelegenheden betreft, als studentenbelangen voorop staan, is samenwerking onontbeerlijk'.

De laatste vraag: 'Zouden jullie in een zin kunnen aangeven waarom er AGE gestemd zou moeten worden?'.

Marjanne Meinsma: 'Ik denk omdat je bezig bent met wetenschappelijk onderwijs en dat is niet alleen het halen van tentamens maar ook weten waarom je een tentamen gehaald hebt'.

RB

Jager van E.F.B.

'Iedere wetenschapper denkt, geloof ik, wel: besturen, dat moet maar. Het is ook niet zo, dat het mijn hobby is, integendeel. Neem alleen al hoe ik in de raad gekomen ben. Men heeft mij gevraagd en ik heb toen geantwoord: als je echt niemand kunt vinden, dan in vredesnaam maar ik. En, eerlijk gezegd, ik heb ook dit jaar weer geprobeerd om er onderuit te komen, maar iedereen heeft zo z'n besognes. Je weet eigenlijk gewoon, dat je tien à twintig procent van je tijd bezig bent met besturen en voor mij is dat de faculteitsraad. Ik vind trouwens wel dat, als je erin zit, je je ook zo positief mogelijk moet opstellen ten opzicht van de daarvoor te verrichten werkzaamheden.'

Prof. Jager, de lijsttrekker van Economische FaculteitsBelangen stond niet te trappelen om in de raad te komen. Ondanks dit aanvankelijk gebrek aan enthousiasme, is Jager zeker geen tegenstander van universitaire democratie. 'Laat ik voorop stellen, dat ik het feit, dat studenten in de raad zitten uitermate nuttig vind. Mijn ervaring is, zowel hier als waar ik vroeger werkte, Groningen, dat studenten zich enorm goed voorbereiden en met heel doordachte standpunten komen. Dat betekent toch een verrijking van de discussie en dat komt de besluitvorming ten goede.'

Verschillen

In de faculteitsraad zitten twee afgevaardigden van het wetenschappelijk personeel, de PvdE en EFB. De eerste beschouwt zichzelf als een partij, de tweede louter als een fractie. Jager: 'De PvdE-fractie houdt van tijd tot tijd voeling met de achterban, dat wil dan zeggen met hun partij. Wij prefereren een andere opstelling. Als er belangrijke zaken aan de orde zijn, willen wij altijd dat eerst de vakgroepen worden geraadpleegd. Dat is dit jaar diverse malen gebeurd en dat leverde meestal nieuwe gezichtspunten op. Daarom nemen we in belangrijke zaken vrijwel nooit van te voren een standpunt in. We willen dan eerst de vakgroepen horen om op grond van de aldus verkregen argumenten ons eigen standpunt te bepalen. Daardoor duurt het wel eens wat langer, voordat er een besluit genomen wordt, maar dingen gaan bij ons op de faculteit toch niet zo snel. Neem de problematiek van de Universitaire Hoofddocent, die moet eind '85 geregeld zijn. Dan kun je eerst wel de vakgroepen raadplegen, vinden wij.' EFB kijkt niet op een maandje meer of minder besluitvorming.

Met dit verschil hangt samen, dat EFB, vermoedt Jager, iets meer een voorstander is van decentralisatie, terwijl de PvdE vaker de voorkeur geeft aan centralisatie. Een voorbeeld hiervan is de verstrekking van de gel-

'verplichte, onderwijskundige scholing'

den voor congressen en dergelijke. EFB was van mening, dat de vakgroepen zouden moeten beslissen welke wetenschapper wanneer op reis zou mogen. De PvdE wilde, dat de faculteit een vinger in de pap hield. De PvdE kreeg in dit geval haar zin.

Verder zijn de verschillen tussen de beide fracties niet zo verschrikkelijk groot. Het komt zeer geregeld voor, dat ze eensgezind zijn in de raad. De scheidslijnen lopen ook wel eens door de fracties heen. EFB is daarom een voorstander van meer samenwerking. Overleg voor de raadsvergadering zou men toejuichen en zelfs het idee om als wetenschappelijk personeel één fractie te vormen vindt weerklink in EFB-kringen.

Successen

Wanneer je vraagt naar wat EFB het afgelopen jaar bereikt heeft, kom je, volgens Jager, al snel terecht bij de verschillen, die er tussen de PvdE en EFB bestaan. Zo is één van de successen, waar de EFB op kan bogen, dat de vakgroepen op haar aandrang het afgelopen jaar diverse keren geraadpleegd zijn.

De bescherming van de 'beneden-norm auteur' is eveneens iets, waar EFB zich niet zonder succes sterk voor heeft gemaakt. Jager en de zijnen wilden een matige publicist te lijf met het floret en niet met de botte bijl, zoals anderen dat wel wilden. EFB heeft volgens Jager bereikt, dat de hele 'beneden-norm' problematiek voorzichtiger en genuanceerder werd benaderd dan in eerste instantie het geval was. Met name de eenzijdigheid zat de prof en zijn 'backbenchers' in deze kwestie dwars. De nadruk lag te veel op onderzoek en

dat achtte men niet terecht. Wat EFB vooral onjuist vond, was het feit, dat een goed onderzoeker met geringe didactische kwaliteiten niet ontslagen kon worden, terwijl een briljant docent met matige publicatieprestaties dat in principe wel zou kunnen overkomen. Iemand die uitstekend lesgeeft, moet op grond daarvan ook gehandhaafd worden, aldus EFB.

Jager vindt überhaupt, dat onderzoeksprestaties overgewaardeerd worden. 'Wetenschappers willen zo veel mogelijk onderzoek doen. Daarmee kunnen ze in de toekomst scoren. Daarop worden ze beoordeeld. Dit werkt een zekere veronachtzaming van onderwijs en bestuur in de hand. Als je namelijk persé wilt kun je wel enigszins onder je onderwijs- en bestuursverplichtingen uitkomen. Op dat gebied bestaat niet zo'n pressie. Nu komt door zaken als voorwaardelijke financiering en die hele 'beneden-norm' problematiek de nadruk nog meer op onderzoek te liggen. Het zou wel eens ten koste kunnen gaan van de kwaliteit van het onderwijs. Wij zijn daar niet zo gelukkig mee. De EFB is dan ook een voorstander van een evaluatie van onderwijsprestaties van docenten waartoe op het ogenblik in de faculteit enige voorbereidingen worden getroffen.'

De EFB-fractie wil dus graag, dat het universitaire onderwijs niet langer beschouwd wordt als het achterlijke broertje binnen de alma mater. Het huidige onderwijssysteem van hoor- en werkcolleges wil men overigens zo veel mogelijk in tact laten. Daarbinnen kan dan gevarieerd worden. Ook zijn Jager en z'n fractie voorstander van verplichte onderwijskundige scholing van universitaire docenten. Voorwaarde daarbij is, dat die scholing wel enig niveau heeft.

Programma

Elk jaar ten tijde van de verkiezingen knutselt EFB ook nog even een programma in elkaar. Niet dat zoiets een zware klus is. Het nieuwe programma wil nog wel eens weinig meer zijn dan een fotocopie van dat van het jaar daarvoor. Zo heeft men onder andere het punt geschrappt, dat politieke overwegingen geen rol mogen spelen bij personeelsbenoemingen. Dit punt was er in beland, omdat politieke overwegingen vroeger een enkele keer een rol hadden gespeeld. Het is eruit gehaald, omdat het niet meer actueel geacht werd.

De EFB-fractie leidt buiten de faculteitsraad geen bruisend politiek bestaan. Zij vat haar taak in de raad echter serieus op en probeert zo goed mogelijk mee te besturen. Op faculteitsniveau is dat hoogstwaarschijnlijk ook wel voldoende.

RM

Een partij met een achterban

De komende faculteitsraadverkiezingen zullen de zetels van het wetenschappelijk personeel weer verdeeld worden tussen de EFB en de P.v.d.E. Deze laatste heeft bovenaan haar kandidatenlijst Rob de Klerk, ad-interimlijsttrekker en opvolger van de tot dekaan benoemde Boukema. Deze als wetenschappelijk medewerker aan de macro-leerstoel verbonden 'noodoplossing' - de P.v.d.E. streeft erna een hoogleraar als lijstaanvoerder te hebben - verwacht de verkiezingsstrijd dit jaar winnend af te sluiten. Hij hoopt de P.v.d.E.-vertegenwoordiging in de raad op te kunnen voeren van drie naar vier. Wat aan deze uitspraak ten grondslag ligt, valt in het nu volgende artikel te lezen.

Als ik begin met te constateren dat er op belangrijke punten vaak overeenstemming is tussen de P.v.d.E. en de EFB, spreekt de Klerk mij niet tegen. Hij is net als Jager van mening dat de verschillen tussen beide fracties primair op het organisatorische vlak liggen. De P.v.d.E. opereert als een partij op miniatuurniveau en kent een belangrijke rol toe aan haar achterban waar zij op belangrijke punten naar terugkoppelt. Deze achterban bestaat voornamelijk in formele zin. De Klerk: 'Ik wil niet zeggen dat iedereen het eens is bij ons, wat dat betreft lijkt de P.v.d.E. veel op de politieke partij waar zij in naam zoveel op lijkt, de P.v.d.A. Wat ik wel wil zeggen is, dat bij belangrijke kwesties die aan de orde zijn in de faculteit, de raadsfractie de achterban raadpleegt. Zij belegt dan een speciale vergadering over dit punt om te horen wat de ideeën van die achterban zijn om die te kunnen laten meespelen bij de opstelling in de raad'.

Deze achterban beslaat in principe de hele wetenschappelijke staf. Iedereen van het wetenschappelijk personeel (W.P.) wordt voor een dergelijke vergadering uitgenodigd aangezien de P.v.d.E. geen leden kent. De Klerk rekent mij voor dat gezien de verkiezingsuitslag er van de honderddertig W.P.-ers zo'n vijfenvijftig tot de feitelijke achterban gerekend kunnen worden. Op een vergadering komen er van deze vijfenvijftig gemiddeld twintig opdagen. Of hier E.F.B.-ers bij zijn of niet, maakt de Klerk niet zoveel uit: 'Alle leden van de E.F.B. zijn op onze vergadering van harte welkom'.

In stemgedrag in de raad lopen de P.v.d.E. en de E.F.B. niet veel uiteen. Toch weet de Klerk, als ik ernaar vraag, nog enkele onderwerpen waarover verschillend werd gestemd, uit zijn geheugen op te diepen. 'Neem bijvoorbeeld de vergoedingsregeling voor congressen. Daarbij wilde de E.F.B. geen onderscheid maken tussen medewerkers en hoogleraren, terwijl de opstelling van de P.v.d.E. was om wel onderscheid te maken. Onderscheid in die zin, dat de aanspraak van medewerkers groter zou mogen zijn dan die van hoogleraren. Dit heeft, denk ik, een inkomenspolitieke achtergrond'.

Een ander verschil van mening lag bij het voorstel alle tentamenstof vooraf vast te leg-

gen. De E.F.B. heeft hiervoor gestemd, de P.v.d.E. stemde hiertegen 'omdat we vinden dat dit, zeker wat het doctoraal betreft, een schoolse maatregel is. Hiermee versterk je de bestaande tendens van het afglijden naar een middelbare schoolsituatie. Ik denk dat het volgen van een hoogleraar in de manier waarop hij zijn vak plaatst, een belangrijk onderdeel van het studeren is. Maar dat dit nou echt teruggaat op belangrijke ideologische verschillen, nee, dat denk ik niet'.

Vlammend betoog

'Nu zou ik een vlammend betoog moeten houden?' is de reactie van de Klerk, als ik te kennen geef mij af te vragen waarom je dan op de P.v.d.E. zou moeten stemmen. Na de wat nietszeggende uitspraak dat de P.v.d.E. een goed programma heeft, benadrukt hij het feit dat de P.v.d.E. basisuitgangspunten heeft als bijvoorbeeld de eenheid van onderwijs en onderzoek, iets wat bij de E.F.B. minder duidelijk naar voren komt. Maar aangezien het bij negentig procent van wat in de faculteitsraad besproken wordt om niet-principiële punten gaat, komen die uitgangspunten niet altijd aan de orde.

Dat de Klerk veel waarde hecht aan die uitgangspunten, komt duidelijk naar voren als we het programma - dat net als de andere programma's de laatste jaren weinig veranderd is, reden om ze dit jaar niet in Rostra op te nemen - doornemen op veranderingen. Veranderingen binnen de faculteit die de P.v.d.E. het komende jaar wil aanbrengen of het afgelopen jaar heeft aangebracht. Met betrekking tot het onderwijs merkt de Klerk op dat 'het studierendement een teer punt is. Hierover hebben we een evaluatie in gang gezet, die komend jaar voortgang moet vinden. Een belangrijk punt hierin vormt Algemene Inleiding. Voorstellen tot verandering kwamen neer op verwatering en daartegen hebben we ons als P.v.d.E. verzet'.

Over het beleid ten opzichte van het onderzoek heeft de Klerk in het licht van de ontwikkelingen van de laatste jaren meer te vertellen: 'We willen nieuwe ontwikkelingen op gang zetten, waardoor onze faculteit een sterkere positie kan innemen'. Hiermee hangt samen zijn visie op de publicatienorm: 'Ik vind het een goede zaak dat er straks ge-

R. de Klerk

keken gaat worden of iemand wel of niet functioneert. Maar je moet niet met de botte bijl gaan hakken. Je moet iemand een aantal jaren de kans geven om aan de norm te voldoen en daar ook de voorwaarden en de begeleiding voor scheppen. Alleen in laatste instantie moet je naar andere oplossingen gaan zoeken als het eventueel aanstellen als onderwijsfunctionaris of uiteindelijk het starten van een ontslagprocedure. Het is in dit verband belangrijk dat het onderzoeksklimaat verbeterd wordt, want onder gunstige omstandigheden kan naar mijn mening negennegenentig procent van de stafleden hun functie naar behoren vervullen'.

Tweepartijstelsel

De Klerk is voorstander van het huidige tweepartijstelsel. 'Voor een D'66 is op deze faculteit geen plaats meer. Maar het is goed dat je met verschillende fracties werkt, zelfs al zijn de verschillen niet wezenlijk. Want als vanuit één fractie werkt heb je de meerderheid in de raad en is de faculteitspolitiek als spel al gauw niet leuk meer'.

Deze opvatting speelde vooral drie jaar geleden een rol toen er stemmen opgingen, voornamelijk uit de E.F.B., om de staffracties samen te voegen. Het was de P.v.d.E. die destijds de politiek gezien gezonde beslissing nam, dit tegen te houden.

Voor de bel gaat, wil de Klerk nog zijn hoopvolle verwachting over de komende verkiezingen uitspreken: 'Ik ga ervan uit dat de P.v.d.E.-lijst dit jaar vier zetels binnenhaalt. Ik vind wel dat we dat verdienen op grond van onze inspanningen. Die waardenen we hoger dan die van de E.F.B.'.

MK

Tien van AGE

De raadsverkiezingen gaan om raadszetels, dat is je bekend. Je weet ook dat de raad het hoogste beslissingsorgaan van de faculteit is. Wat doet die raad? Ze doet niet aan lezingen, niet aan exercusies en ook niet aan uittrekselverkoop.

Ze doet aan beleidskeuzen op onderwijs- en onderzoeksgebied. Daarom moet een raadslid een VISIE hebben op dat beleid. AGE heeft zo'n visie. Je kunt het lezen in onze onderwijsmap en ons programma. Hier heb je vast tien punten.

1 Onderwijssysteem

AGE is niet tevreden met het huidige onderwijssysteem, we hebben kritiek op de didactische vaardigheden van docenten en op de beperkte keuze mogelijkheden voor studenten. Maar we staan niet alleen te zeuren. We dragen ook verbeteringen voor. Deze zijn te lezen in de AGE onderwijsmap.

2 Gastcolleges

Om de relatie tussen wetenschap en maatschappij te benadrukken dienen er meer gastcolleges gegeven te worden. Deze behoeven niet alleen door buitenstaanders te worden gehouden maar eigen staf dient ook in staat te zijn om actualiteiten al of niet binnen de economische wetenschap te belichten. Dit is een eerste stap in de richting van AGE's wens tot een facultair Studium Generale. Dit SG houdt in dat met grote regelmaat op de faculteit lezingen worden gehouden over actuele wetenswaardigheden die niet aan economie gebonden hoeven te zijn.

3 Stagemogelijkheden

De stagemogelijkheden voor studenten met een bedrijfseconomisch pakket dienen te worden uitgebreid. Voor gevolgde stage zouden de vrije studiepunten mogen worden opgenomen.

Voor studenten met een algemeen economisch pakket zouden ook stageplaatsen moeten worden gezocht.

AGE wijst samenwerking tussen faculteit en de AIESEC af. Dit omdat AIESEC nog steeds, ondanks herhaalde verzoeken tot beëindiging van diverse kanten, hartelijke banden onderhoudt met Zuid Afrika en daarmee de VN-bSycot doorbreekt.

Er staat niets in de weg voor samenwerking tussen faculteit en de stichting Integrand.

Ook juichen we de mogelijkheid tot veldwerk in binnen- en buitenland toe. De door AGE-gecreëerde vergoeding voor scriptiekosten dient tot doctoraal werkstukken te worden uitgebreid.

4 Onderzoek door studenten

Door studenten op eigen initiatief verricht onderzoek, al dan niet in groepsverband, moet worden beloond met -vrije- studiepunten. Docenten zouden kleine onderdelen van hun onderzoek kunnen aanbieden aan studenten met studiepunten als compensatie.

5 Bibliotheek

De éénwording van de facultaire bibliotheken, waartoe de raad na een AGE-motie heeft besloten, dient zo spoedig als mogelijk plaats te vinden.

Zouden al delen van de facultaire bibliotheken niet in de centrale bibliotheek terecht komen dan moeten ze in ieder geval in de centrale catalogus opgenomen en onbeperkt toegankelijk zijn.

De éénwording achten wij nodig naar aanleiding van systematische klachten over het slecht en verbrokkeld functioneren van de huidige bibliotheken.

Bij de bibliotheek dient voldoende studieruimte te zijn. Beide faciliteiten moeten ook 's avonds opengesteld zijn.

6 Tweede fase

De minister van O & W heeft de belofte tot invoering van tweede fase opleidingen gebroken. Dit mag geen reden zijn om geen mogelijkheden te creëren tot verdere scholing van eerste fase doctorandi.

Zo moet de faculteit zich hard maken voor het behouden van en breed invullen van een lerarenopleiding.

Zo moet de faculteit zich op alle mogelijke manieren hard maken voor het handhaven van een universitaire accountantsopleiding.

Zo moet de faculteit een goede inhoud geven aan de functie van een voldoende aantal in te voeren aio's-assistenten in opleiding, zodat er nog enigzins sprake kan zijn van een onderzoekersopleiding.

Wat dat laatste betreft moet er wellicht worden samengewerkt met SEO en VU.

7 Verplicht deel van de studie

Het verplichte deel van de studie zou die onderdelen moeten bevatten die een econoom absoluut nodig heeft. De huidige inhoud van het verplichte deel zou hierop getoetst moeten worden.

Het verplichte deel van de studie mag niet worden uitgebreid, liefst zelfs verkort.

Tevens dienen er zaken in bestaande vakken in het verplichte deel te komen die er nu niet in zitten. AGE denkt daarbij aan wetenschapsfilosofie, methodologie en geschiedenis van de economische wetenschap.

Totdat computergebruik in het VWO gemeengoed is geworden dient in het verplichte deel van de studie computergebruik onderwezen te worden. Met computergebruik bedoelen we die kennis die nodig is om zelfstandig met een computer te kunnen werken. Daarbij behoort nog niet het keen van verscheidene programmeertalen.

8 Computer apparatuur

Er dient een facultaire computerruimte te komen, voldoende toegankelijk en krachtig genoeg zodat behalve stafonderzoek ook studenten voor hun studie gebruik kunnen maken van de computerfaciliteiten.

9 Studentenassistenten

Ook na de volledige invoering van het eerste fase programma dient er ruimte te zijn voor studentassistentenschappen.

10 Hulpvakken

De hulpvakken (wiskunde, statistiek, boekhouden en computergebruik) dienen zoveel mogelijk te worden geïntegreerd in het programma van de hoofdvakken van het verplichte deel van de studie. (Zie AGE-onderwijsmap).

Geef AGE de vijf!

Attentie! Oplichters opgelet. De door mij genoemde constructie voor samenwonenden teneinde de Tweeverdienersmaatregel te ontwijken bevat een onjuistheid. Een kleine onjuistheid weliswaar, maar een fatale. Met deze regeling dient iedere stap in samenwonend Nederland met zorgvuldig overleg genomen. Het betreft hier de zogenaamde onderhuurconstructie die ik van harte propageer. Ik gaf in het voorbeeld aan, dat er een commerciële relatie (wat klinkt dat hoerig) bestaat indien men onderverhuurt. Dan kunnen beide personen de alleenstaande toeslag claimen en dat scheelt weer een flinke duit, temeer daar deze toeslag met ingang van 1985 reeds op 27-jarige leeftijd kan worden gekregen. De belastingvrije voet stijgt dan van ongeveer f 7.700,- naar f 10.500,-. Ik gaf als voorbeeld dat indien de huur van het pand bijvoorbeeld f 400,- bedroeg en helft (fictief) werd onderverhuurd tegen een huurprijs van f 200,- er niets aan de hand was. Immers de inkomsten (f 200,-) waren even hoog als de lasten (f 200,-) en dus steeg het belastbaar inkomen per saldo niet. Hier schuilt echter een addertje onder het gras. De fiscus, krenterig als altijd, beschouwt een dergelijke constructie als niet commercieel, omdat er geen sprake is van een winstopslag. Ik vrees dat hij in dit geval wordt gesteund door de wetsbehandeling in de Tweede Kamer. Maar niet getreurd: er is een oplossing. We creëren gewoon een winstopslag. Alleen een niet zo grote. Als het positieve saldo van de opbrengsten en alle kosten die met de verhuur samenhangen (dus ook watergeld en onroerend goedbelasting proportioneel) niet meer dan f 100,- bedraagt, hoeven zij die niet in aanmerking komen voor een verplichte aanslag niets af te dragen. Dit zijn kortgezegd de mensen die niet meer dan f 57.100,- per jaar verdienen en niet langer dan een maand meerdere baantjes hebben gehad.

Het precies uitleggen van dit begrip met al de uitzonderingen zou te veel plaats vergen. Voor hen die wel in aanmerking komen voor een aanslag moet het te betalen bedrag aan belasting ten gevolge van de inkomsten uit onderhuur opwegen tegen de voordelen van de alleenstaande toeslag. Zelfs fraude kost enig rekenwerk. Tot zover de onderhuurconstructie. Tegen een uurtarief van f 500,- ben ik bereid nadere toelichting te verstrekken.

Deze column wordt meer gelezen dan ik dacht! De Rostra was nog niet verschenen of het supplement Mens en Bedrijf van het NRC diende als bakje waarin gans hooggeleerd fiscaal Nederland zijn gal begon te spuwen.

Ook de Stichting De Ombudsman aapte mij na door enige dagen later anderhalfverdieners aan te zetten om zich in een verkeerde tariefgroep in te laten delen. Ditmaal niet bij monde van het vieze glimhoofd Bom, maar de terzake kundige Cortijn van Marle. Het stuk in de NRC viel vooral op door de uitspraken van de roomse galeiboef Christiaanse. Volgens mij heeft het iets met kerkezakjes te maken: zodra het over belastingen gaat moet je als gelovige blijkbaar wel erg sterk in je schoenen staan om de zaak niet te belazeren. Binnen de roomse hiërarchie wordt gesjoemeld bij het leven en naarmate je hoger klimt, stijgen de bedragen (leuk scriptieonderwerp). Vorige keer moest De Vries het ontgelden en terecht. Nu is het de beurt aan Christiaanse. Ook Christiaanse is een draaikont. Een Eerste Kamer draaikont. We gaan weer terug naar eind 1983, toen het wetsvoorstel bij de Eerste Kamer lag. Daar waren warempel een aantal senatoren wakkergeschud en hadden ontdekt dat het wetsvoorstel Tweeverdieners eigenlijk maar een rommel-tje was. Het CDA (jawel) nam de zo bekende weifelhouding aan. Even was er hoop. Ten onrechte natuurlijk, want het voorstel werd alsnog aangenomen, met een onbenullige wijziging die de kern van de kritiek in het geheel niet raakte. Christiaanse, die zich eerst in ronkende volzinnen tegen het wetsvoorstel had uitgelaten, veranderde klokke twaalf in de pompoen die hij eigenlijk altijd al geweest was. Een ijdel pompoentje met een gesoigneerde bril en dito snor. En wat voor geluiden maakt ons pompoentje ruim een jaar na datum: hij vindt het belastingstelsel te ingewikkeld geworden! Vervolgens houdt hij een pleidooi voor 'eerherstel van de inkomstenbelasting' naar zijn model. Denkt deze verwaande kwast nu werkelijk dat iedereen een geheugen als een vergiet heeft? Het zal me een mooi eerherstel worden. Echt iets om vertrouwen in te hebben.

Stemt allen CDA, de partij voor de heilige eenvoud. Nog één grappige uitspraak van de fiscale pompoen: 'Als de gewone burger ook gaat praten over frauderen en constructies, dan is de grens bereikt'. Er mag aangerot-zooid worden bij het leven, je mag de zaak flessen tot je groen ziet, zolang je maar geen gewone burger bent. En een pompoen is nu eenmaal geen gewone burger.

Maar voordat ik verval in een goedkope scheldtirade en dus iedere literaire staatsprijs dreig mis te lopen nog even terug naar de kern van de zaak. Deze komt tevens in het NRC-artikel naar voren. De eminence gris van fiscaal Nederland schiet even uit zijn slof door nogal grofjes op te merken dat de overheid er is om recht te scheppen en '...niet om te buigen voor wie de grootste bek heeft'. zien. Sinds de uitvinding van de assertiviteit heeft vrijwel iedereen een grote bek en stapelt de overheid c.q. het parlement concessie op concessie om al deze mondjes te voeden met als gevolg een onoverzichtelijke brij. Een tweede punt komt niet naar voren in het artikel. Zeker te pijnlijk. Het is het fiscale onbenul van de Tweede Kamer. Bijscholing is dringend gewenst. Het derde punt wordt wel genoemd. Christiaanse noemt het het gebrek aan weerstand bij het Ministerie van Financiën teneinde de wet zuiver te houden. Dat is nog eufemistisch uitgedrukt. Het Directoraat belastingen is volkomen dolgedraaid. Het levert op bestelling iedere denkbare wetsvariant die het systeem tot een karikatuur heeft gemaakt. Het bestaat uit ambtenaren die ieder contact met de uitvoeringsrealiteit verloren hebben. In geval van kritiek wassen zij hun handen in onschuld en verwijzen naar de politici: zij hebben het toch gewild! Alsof dat hen, die deskundigen heten te zijn, ontslaat van iedere verantwoordelijkheid. Dat het overigens uitgerekend Christiaanse is die op dit punt kritiek heeft, is natuurlijk... Ja wat is het eigenlijk? De realiteit kan soms de wonderbaarlijke proporties van een absurde, grimmige komedie aannemen, waarbij woe-de en (hysterisch) schaterlachen om de voorrang strijden. Alleen kalme kan redding brengen. Het is met de belastingwetgeving als het het RSV-schandaal: 1. Er zijn teveel mensen met boter op hun hoofd; 2. De grootste boterhoofden worden niet aangepakt; 3. Het systeem deugt niet. Misschien komt er zelfs een commissie van wijze mannen die met suggesties ter verbetering moeten komen.

Lieve heer, hoor dit gebed van een heiden. Kunt u niet zorgen dat professor Christiaanse (die natuurlijk nu al wakker ligt van de gedachte dat de commissie zijn naam krijgt) voortijdig uitgeschakeld raakt? Het hoeft niet ernstig te zijn: een gebroken been of een tijdelijke uitschakeling van het spraakvermogen is voldoende. Ik zweer dat ik dan in u ga geloven. Sterker nog, ik word broeder. Zelfs als ik dan mijn alleenstaande toeslag verlies.

BEDRIJFSECONOOM

Profiel van onze organisatie:

Dijker en Doornbos/accountants heeft een samenwerkingsverband met belastingadviseurs en organisatieadviseurs. De maatschap telt 25 vestigingen in Nederland, 2 in België en 1 op Curaçao, waarin circa 1900 mensen werkzaam zijn.

Zij maakt deel uit van de internationale maatschap Binder Dijker Otte & Co. (BDO) met 250 vestigingen over de gehele wereld.

In de maatschap wordt een modern sociaal beleid gevoerd in samenwerking met diverse beleidscommissies en Ondernemingsraad. De maatschap kent een functiewaarderings-systeem en een daarop afgestemd beoordelings-systeem. Er is een bedrijfs-geneeskundige dienst aan de maatschap verbonden.

Dijker en Doornbos biedt in diverse van haar vestigingen een boeiende toekomst aan de ec. drs. die zich interesseert voor de accountancy.

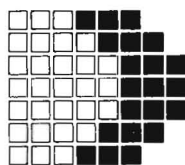
Taakomschrijving: In de aanvangsfase wordt u ingezet in de controlepraktijk. Daarbij wordt rekening gehouden met uw postdoctorale studie accountancy. Zo ontwikkelt u zich snel en efficiënt tot registeraccountant. Als een dergelijke toekomst u aantrekt, dan verzoeken wij u contact met ons op te nemen over de mogelijkheden voor een bedrijfseconoom.

Vereisten: Geheel of vrijwel geheel voltooide studie (bedrijfs)economie aan een van de Nederlandse hogescholen of universiteiten. Bereidheid om de postdoctorale studie accountancy te volgen. (Voor het volgen van die studie biedt onze maatschap ruime faciliteiten.) Leeftijd tot 30 jaar.

Arbeidsvoorwaarden: Salariëring overeenkomstig bestaande schalen; 13de maand; 8% vakantietoeslag; vakantieregeling op basis van leeftijd; vergoeding van reis- en studiekosten; collectieve verzekeringen; pensioenfonds.

Carrière: Wij gaan er, net als u, vanuit dat u uw postdoctorale studie accountancy met goed gevolg afsluit. Dan bent u officieel registeraccountant. Afhankelijk van uw ontwikkeling binnen de maatschap behoort daarna benoeming tot medewerker of venoot tot de mogelijkheden.

Sollicitatie: U kunt uw sollicitatie of verzoek om nadere inlichtingen richten aan ons kantoor: t.a.v. de heer F.A. Slikker, Buitenveldertselaan 7, 1082 VA Amsterdam, tel.: 020-446881.

Dijker en Doornbos / accountants

Alkmaar Amersfoort Amsterdam Arnhem Bergen op Zoom Breda Doetinchem Eindhoven Emmen 's-Gravenhage Groningen Heerlen Helmond Hengelo(O) 's-Hertogenbosch Hilversum Leeuwarden Middelburg Nijmegen Roermond Roosendaal Rotterdam Tilburg Utrecht Zwolle Antwerpen Brussel Willemstad (Curaçao)

Internationaal **Binder Dijker Otte & Co.** : Amsterdam Brussel Dublin Hamburg Kopenhagen Lissabon Londen Luxemburg Madrid Milaan Oslo Parijs Stockholm Wenen Zürich en in diverse steden in andere werelddelen.

Computers - als OMO

Computers hebben veel gemeen met produkten als aftershave, shampoos, videorecorders en automobielen; het zijn typische 'marketing-goods'; de prijs - maar ook de omzet - wordt voor een groot deel bepaald door de marketing en research inspanning van de producent en het tempo waarin de omvangrijke investeringen in de produktiefaciliteit worden afgeschreven. De variabele produktiekosten vormen in het algemeen nog geen veertig procent van de eindgebruikersprijs.

Voor het fabriceren van produkten als computers, videorecorders en automobielen worden grote investeringen gealloceerd in het produktie-apparaat. Om te kunnen concurreren in de markt voor automobielen rond de twintig mille dient de producent te rekenen in aantallen van meer dan 200.000 per paar. De investering is 'up-front': eerst het geld op tafel, dan hopen dat het wordt terugverdiend. Onze eigen Volvo-3 serie is in deze wereld van de grote getallen dan ook een anachronisme(1); hoewel er in de laatste jaren winst wordt gerapporteerd zijn de investeringen in de ontwikkeling en het produktieapparaat slechts ten dele in de prijs doorberekend.

Compatibiliteit

Ook Philips heeft tot dusver in de technische 'witgoedsector' als audio en video herhaaldelijk achter het net gevist.

Hier is vooral de snelheid waarmee een produkt op de markt komt, beslissend voor het succes c.q. marktaandeel. Hoewel Philips bijvoorbeeld in de videoteknik altijd tot de koplopers heeft behoord, was de presentatie van het V2000-systeem te laat gezien de expansie in de markt van de systemen VHS en Betamax: het 1700-systeem daartegen was te vroeg om al Fcht op geld te doen. Momenteel lijkt het absoluut inferieure VHS-systeem zijn aandeel zelfs te vergroten.

De oorzaak ligt in wat men in de computerbranche compatibiliteit noemt; ofwel in krom nederlands: de uitwisselbaarheid.

Als er twee VHS-systemen aanwezig zijn in de kennissenkring en maar een Betamax dan zal de consument voor VHS kiezen. Ook de grotere kollektie VHS-banden in de videotheken zetten Betamax maar vooral ook V2000 op achterstand. Dit marktmechanisme resulteert in een vergroting van het marktaandeel van VHS. Er zal echter binnen nu en twee jaar een internationaal gestandariseerd videosysteem op de markt komen, waarin iedere producent zich opnieuw kan bewijzen. Wanneer er immers sprake is van één systeem zullen heel andere criteria als bijvoorbeeld prijs-prestatie, vormgeving etc. de keuze van de konsument bepalen. Om tegen een aantrekkelijke prijs te kunnen produceren zal er voor miljoenen worden geïnvesteerd in de produktie (over-)kapaciteit(2). De kaarten worden opnieuw geschud waardoor dit pokerspel een onzekere uitkomst heeft. Philips heeft zich goed gepositioneerd in de internationale markt en zou best eens over de (de op dit moment Japanse) concurrent kunnen stappen.

Personal Computer

Ook de computermarkt was tot voor enkele jaren sterk gecompartmenteerd. Er zijn grote en kleine computers, main frames, mini's, micro's en PC's, en vooral in het minisegment koninkrijkes: Hewlett Packard in de engineering; MAI in de branche georiënteerde small bussiness systems, Wang in de kantoorautomatisering.

Iedere fabrikant probeert weleens landje-pik bij een collega producent (= marktsegment) maar de expansie in de afzonderlijke markten maakte het vooralsnog aantrekkelijker het bestaande specialisme uit te bouwen i.p.v. ten koste van grote investeringen in andere markten te penetreren. Toch heeft bijvoorbeeld Hewlett Packard herhaaldelijk getracht vanuit haar typische engineering invalshoek aangrenzende markten als bijvoorbeeld de produktiebedrijven te benaderen, tot dusver en zeker de laatste tijd met matig succes.

De grootste aantrekkingskracht heeft op dit moment de markt voor Personal Computers. Iedere zichzelf respecterende fabrikant probeert 'coute que coute' soms wanhopig tegen afbraakprijzen zich in deze uiterst concurrerende markt in te vechten. Apple is de uitvinder van dit type computer en tot dusver dankzij een uiterst inventieve productontwikkeling in staat gebleken zich goed te handhaven. IBM heeft binnen de PC-markt een eigen 'wereld' gecreëerd; de introductie van de IBM-PC heeft een geweldige impact gehad op vooral het image van de PC. Deze gigant met de aantrekkingskracht van degelijkheid en veiligheid heeft de PC tot een volwassen computer gepromoveerd in plaats van het interessante speeltje met ludiek Apple Imago dat het tot dan toe was. Toch is het aandeel van IBM in de PC-bussiness nog lang geen veertig procent, de norm waar men internationaal per segment (mainframes, mini's en PC's) naar streeft. IBM heeft met de introductie van haar PC in feite de 'defacto' standaard gepostuleerd, maar gelijktijdig hebben zich in de pels van de grote blauwe beer een aantal 'bugs' genesteld die comfortabel meereizen en zich niet laten afschudden.

Waarschijnlijk ook omdat IBM de norm moest stellen en dus als eerste met een dergelijk apparaat kwam, bleek het concept bepaald voor verbetering vatbaar. De IBM-PC werd aan alle kanten ingehaald door IBM-PC compatibles ook wel clowns genoemd. Ze doen hetzelfde als hun 'Godfather' maar sneller en gebruiksvriendelijker.

Big-blue (= IBM) reageert fel met een aantal

prijsverlagingen, maar is er niet in geslaagd de belangrijkste mededingers definitief uit de markt te drukken.

IBM opereert met de PC voor het eerst op de 'witgoed-markt'. Er bestonden ook voor mainframes uiteraard zogenaamde plug compatible systemen(3), maar de PC markt kent toch haar eigen wetten, bijvoorbeeld die van zeer grote aantallen en het cruciale moment van introductie.

Grote concurrenten als Olivetti en Commodore werpen eveneens hun schaduw over de PC markt.

Omwenteling

De computerbranche staat wellicht voor een tweede omwenteling vergelijkbaar met die in de videobranche. Er is jarenlang binnen de muren van 'Bell Labs' van AT & T gewerkt aan een tot dusver uniek bedrijfssysteem voor micro tot supermini computers: Unix.

Menig manager van een computer concern ligt vermoedelijk van Unix te woelen; in eerste instantie een hersenschim van een kleine groep computerfanatici, maar nu toch uitgegroeid tot een marktfactor waar men, ook IBM, niet meer omheen kan.

De acceptatie van dit bedrijfssysteem - is gelijk software compatibiliteit! - betekent wederom een toetssteen voor een ieder die zich in de computerbranche een plaats onder de zon wenst.

NCR, ICL, Wang, MAI, Gould, maar ook IBM hebben Unix-systemen geïntroduceerd of aangekondigd en daarmee de berenkuil betreden.

Kleine 'runners-ups' als bijvoorbeeld Altos zouden weleens de winnende lenige tijgers kunnen zijn. Zij hebben zich in een marktnis kunnen ontwikkelen tot atletische organisaties die op beslissende momenten de techniek en marketing kennis in huis hebben om grote 'blauwe beren' in de achillespees te bijten.

Johan Baltus

Noten

(1) Produktie in 1984 ruim 100.000

(2) Vgl de micro-economische veronderstelling dat schaalvoordelen bij steeds toenemende produktiecapaciteit afnemen en uiteindelijk resulteren in schaalnadelen.

(3) Mainframes zijn grote complete computersystemen: Plug compatibles zijn mainframes, geleverd door een alternatieve leverancier, die een IBM-mainframe imiteren.

ATV: een zaak voor economen alleen?

Vooraf onder invloed van de sterk gestegen werkloosheid is de discussie over arbeidstijdverkorting (ATV) nieuw leven ingeblazen. Naast het op een snelle en schoksgewijze invoering van een 25-urige werkweek gebaseerde 'plan' van Marcel van Dam heeft het rapport 'Om een werkbare toekomst' van van Kemenade, Ritzen en Wöltgens de aandacht getrokken. In dit rapport is ATV ingebed in een meer omvattend en concreet economisch herstelplan met als doel binnen 10 jaar volledige werkgelegenheid te bereiken.

In het kader van een 'jobfull growth' scenario komen ook andere aspecten zoals: selectieve groei van het nationale inkomen, een rechtvaardige verdeling van kennis, inkomen, werk en zeggenschap naar voren. De consequenties van de bepleite ATV tot 25 uur per week in 1994 zijn enorm, onder meer op het gebied van de inkomenspolitiek en van de sociale zekerheid. Een dergelijke operatie is ambitieus en dapper. Maar is die gewenst en uitvoerbaar?

Daarom was het een goed idee om het herlevende ATV debat onder het dak van het Mauropoleum te brengen. Onder het motto: '25 uur per week: noodzaak of illuusie?' was een discussie georganiseerd waarvoor als inleiders waren uitgenodigd: prof. J. Ritzen (Rotterdam), één van de samenstellers van het plan van van Kemenade c.s.; prof. W. Driehuis (Amsterdam), betrokken bij SEO-onderzoek over ATV; prof. A. Kapteyn (Tiburg) en prof. B. van Praag (Rotterdam). Die twee laatsten hebben zich herhaaldelijk kritisch over ATV geuit. Er mocht dus een interessante en boeiende discussie worden verwacht. Dat was wel het geval, zij het dat zich al vanaf het begin twee kampen hadden gevormd: 'pro-ATV' Ritzen en Driehuis en 'contra-ATV' Kapteyn en van Praag.

Economen in discussie

Voor prof. Ritzen en de andere opstellers van 'Om een werkbare toekomst' is ATV een keiharde noodzaak die voortvloeit uit in het verleden begane beleidsfouten en uit demografische ontwikkelingen. In het kader van de werkloosheidsbestrijding dient ATV te worden ondersteund door keynesiaanse vraagstimulering, gerichte aanbodmaatregelen en sociaal-economische structuurverbetering. Helaas dreigt doorvoering van ATV in een democratisch land als het onze te stuiten op een 'prisoners dilemma'. (Tussen het individueel eigenbelang en het collectief belang bestaat in het geval van ATV in het algemeen een tegenstelling.) De veronderstelling dat werknemers en werkgevers zelf bereid zullen zijn tot ATV over te gaan vormt het zwakste punt van het plan. Niettemin kan volgens Ritzen de bereidheid bevorderd worden door ATV kosten-neutraal te maken voor bedrijven en tegelijkertijd de koopkracht te garanderen; meer vrije tijd en meer emancipatie zullen sommige groepen mensen vast aanspreken.

Een stimulerende rol van de overheid bij de oplossing van 'prisoner's dilemma' is zeer gewenst - aldus Ritzen.

Voor van Praag en Kapteyn vormt dit een belangrijk punt van kritiek; zij menen dat de bereidheid tot ATV zal (moeten) worden afgedwongen. Om alle randvoorwaarden te regelen - waaronder de financiële aspecten - moet een wettelijke basis tot stand worden gebracht. Daardoor dwing je mensen tot een bepaald gedrag. Waar dat toe leidt is moeilijk te voorzien, zeker niet wanneer je een macromodel hanteert voor zo'n typisch microverschijnsel als ATV - aldus beide 'contra's'. Deze 'kruistocht tegen macromodellen' vond Driehuis niet relevant bij de discussie; hij had er niets tegen als een alternatief micromodel geformuleerd zou worden.

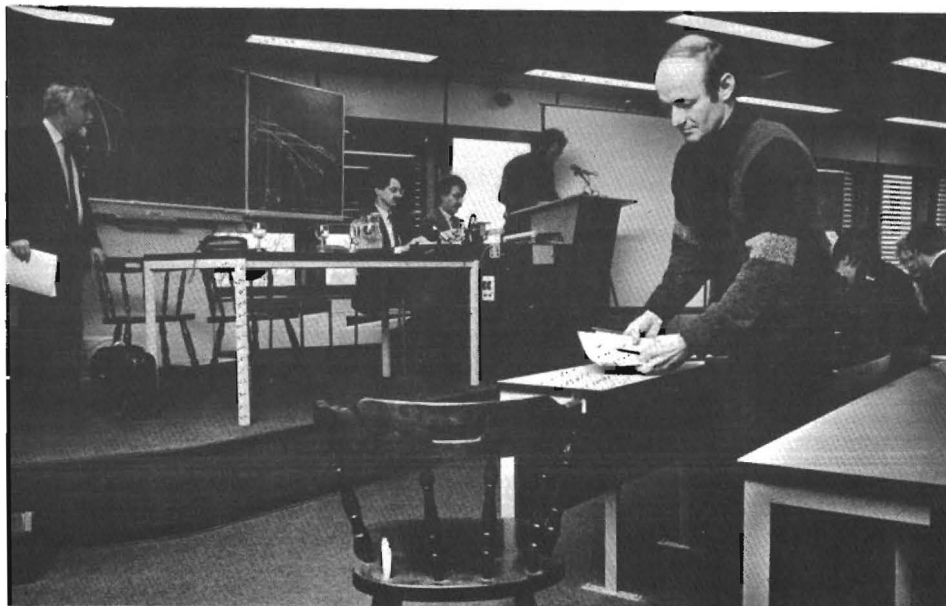
Specifieke kritiek

Van Praag bleef Ritzen verwijten dat volledige werkgelegenheid een naïeve oplossing is. Volgens hem vindt niet iedereen werken plezierig. Bovendien zie je als je de microstructuur van ATV bekijkt zo veel knelpunten en nadelige effecten dat je meteen een afkeer van ATV krijgt. Even later volgde zijn recept: meer flexibiliteit, loonmatiging en loondifferentiatie; kortom, weer werk door goedkopere arbeid en meer winst. Deze standaard-formule biedt volgens Ritzen géén uitzicht op een werkelijk structurele aanpak

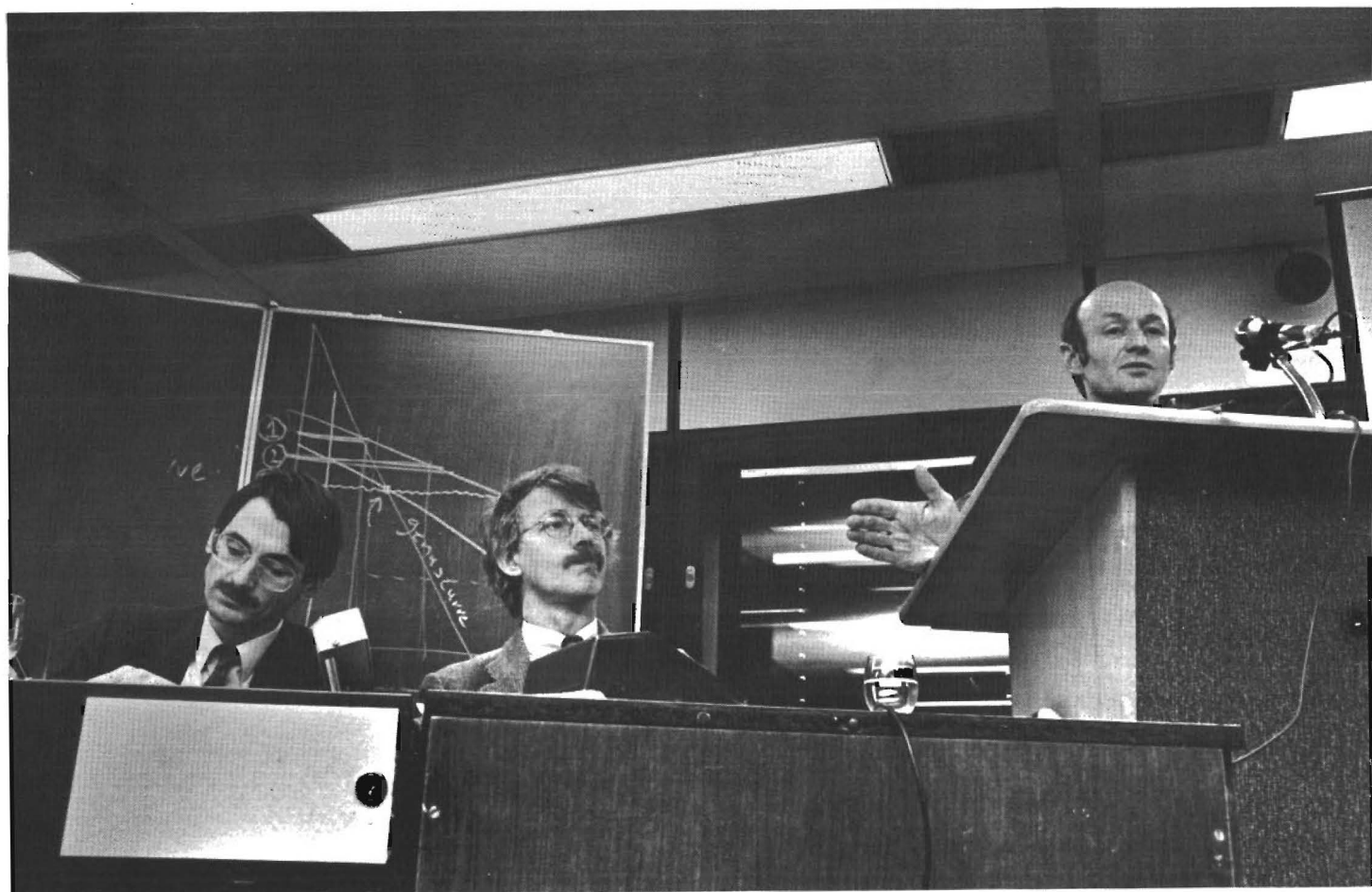
van de werkloosheid. Het verband tussen loonhoogte en vraag naar arbeid is indirect en is onderhevig aan een samenspel van economische en technologische factoren. Zelfs uitgaande van een even sterke economische groei als in de jaren '60 is het een illusie langs deze weg terugkeer naar volledige werkgelegenheid te verwachten.

In de kritiek van Kapteyn kunnen we onderscheiden een verschil in economische visie en een aantal praktische bezwaren tegen ATV. Op grond van zijn theoretische visie konstateerde Kapteyn dat de invoering van ATV geen redelijk *economisch* 'verhaal' is. (Dat kwam hem op een felle riposte van Driehuis te staan: 'Flauwekul!') Verder vormt ATV volgens Kapteyn een knelpunt voor de economische groei. Die moet samen met de vraag naar en aanbod van arbeid gezien worden als endoogeen. Via prijzen en substitutie-effecten kun je de economie sturen. Van drastische (institutionele) ingrepen in de economische structuur kan weinig goeds worden verwacht. Hier komt de neoklassieke visie van Kapteyn duidelijk naar voren.

Verder noemde Kapteyn een aantal bezwaren van praktische aard. Hij is van mening dat rantsoenering van arbeid zou leiden tot negatieve spill-over effecten op andere deelmarkten en dat vraaguital niet te voorko-

(c) Folia/Henk Thomas

(c) Folia/ Henk Thomas

men zou zijn. Bovendien krijgt het zwarte circuit nieuwe stimulansen. Een ander argument tegen ATV is, dat het extra arbeidsaanbod de werkloosheidsdaling tempert. Maar dit zogenoemd 'encouraged worker's effect' geldt toch voor elk beleid dat tot terugdringing van de werkloosheid leidt? Trouwens wat is mooier dan ontmoedigde mensen (vrouwen) weer moed te geven!

Oude koek

Driehuis bleek de discussie eigenlijk overbodig te vinden - hij had zich dan ook niet voorbereid. De in de jaren 1978-79 gevoerde discussie over ATV had hem al overtuigd van de positieve effecten van ATV en sindsdien had niets hem tot andere conclusies kunnen brengen. Zijn probleem was dan ook: 'waarover moet ik het hebben; toen is alles al gezegd'. Desondanks wist hij al improviserend (kenmerkend) zulke leuke verhalen te vertellen dat zijn uitspraken de dag erna breeduit in NRC Handelsblad, Het Parool, Trouw en Folia stonden aangehaald.

Maar ter zake! Natuurlijk bleef Driehuis Ritzen's arbeidsherverdeling scenario steunen. Inhoudelijk was er goed werk gedaan. Er werd blijk gegeven van een genuanceerde kijk op de diverse zaken. Het enige waarin hij het niet eens was met Ritzen was het tempo van doorvoering van ATV. '25 uur per week is een sympathiek idee maar wereldvreemd' - zegt Driehuis. Het lijkt hem realistischer om uit te gaan van een 36-urige werkweek in 1990 of een van 30 uur in 2000. Je moet geen illusies koesteren; er blijft werkloosheid en

daar komt geen revolutie van. Bovendien wie zal gaan staken wanneer de werkgevers straks de lonen willen verhogen om ATV af te wenden - aldus Driehuis.

Emancipatie

Tussen neus en lippen merkte Driehuis ook nog op dat ATV als 'second best' verhaal het niet goed zal doen bij de emancipatiebeweging. Na jaren lang ijveren van feministen wordt nu de vijfjarige werkdag in diverse PvdA-plannen serieus genomen. Maar het emancipatie-motief verdwijnt daarbij naar de achtergrond. De aandacht is nu vrijwel uitsluitend op de werkgelegenheidsproblematiek gericht. ATV tot 25 uur per week is nu juist de manier om vrouwenparticipatie te vergroten en deelname van mannen in het huishouden te bevorderen.

Het zal er wel weer op neerkomen dat eerst arbeid schaars moet worden voordat vrouwen-rechten kunnen worden gerealiseerd. Maar als ATV straks om economische redenen géén doorgang zou vinden is het emancipatie-streven naar een eerlijke verdeling van betaald en onbetaald werk weer dood. Daarom was het buiten beschouwing laten van het emancipatie aspect in de discussie tussen economen een grote FOUT!

Dat aspect zal nu weer geïsoleerd op een aparte bijeenkomst (26 maart, georganiseerd door de werkgroep 'Vrouw en werk') worden behandeld, voor een grotendeels anders samengesteld gehoor.

Human capital and Italiaanse toestanden

De opmerkingen uit de zaal vormden een goede indicatie voor de tekortkomingen van de gevoerde discussie. De meest originele bijdrage - uit België - betrof het verlies aan rendement op iemands productief vermogen ten gevolge van korter werken. Human capital wordt dan niet ten volle benut en er kunnen 'brain drains' naar het buitenland ontstaan. Die opmerking gaf de discussie nieuwe, internationale en sociale dimensies. Terecht wees Ritzen er op dat het beter is human capital onbezet te handhaven dan braak te laten liggen. Massa werkloosheid gaat met een immense afbraak aan human capital gepaard.

Het andere sociale aspect van ATV, dat met argusogen wordt bekeken is de informele sector. Zou ATV niet tot een sterke groei van het zwarte circuit en doe-het-zelf werk leiden?

Conclusies

Het plan van van Kemenade c.s. is niet het ei van Columbus. Maar er wordt tenminste een serieuze poging gedaan een oplossing te vinden voor verschillende problemen.

De essentie van 'Om een werkbare toekomst' is dat er een vrij volledig en consistent economisch werkplan aan de maatschappij wordt gepresenteerd. Dat is een stap in de goede richting. Werkloosheid lost zichzelf niet op. Aan het plan van van Kemenade c.s. zitten veel haken en ogen, maar van Praag en Kapteyn bieden in hun kritiek geen overtuigend alternatief voor ATV in het kader van werkloosheidsbestrijding. Zouden zij, net zoals Korteweg, de huidige 17% werkloosheid eigenlijk als de 'natural rate of unemployment' zien?

Jonge bedrijfseconomen van theorie naar accountantspraktijk

De accountancy vindt zijn basis in de bedrijfs-economie.

Vandaar dat Klynveld Kraayenhof & Co. jonge bedrijfseconomen die registeraccountant willen worden een interessante loopbaanmogelijkheid aanbiedt. Een combinatie van werken en doelgericht verder studeren om straks een functie als accountant te bereiken.

Toekomst

Grote internationale ondernemingen behoren tot onze cliënten, maar ook zeer veel kleine en middelgrote bedrijven en instellingen in Nederland.

In onze op dienstverlening ingestelde flexibele organisatie krijgen jonge bedrijfseconomen de gelegenheid een brede ervaring op te doen. Werken op kwalitatief hoog professioneel niveau met een grote mate van zelfstandigheid en afwisseling in het werk.

Dat moet ook wel, want wij vinden dat zij allround registeraccountant moeten worden.

Ons planningssysteem en loopbaanplan zijn gericht op interne promotie naar functies op hoog niveau. Ze voorzien in de inzet bij grote en kleine cliënten waar gevarieerde controle- en adviesopdrachten worden uitgevoerd in kleine teams.

In combinatie met werkoverleg en vaktechnische ondersteuning door het Directoraat Vaktechniek biedt dit de reële mogelijkheid snel te onderkennen welke controle-aanpak de beste is. Ook een eventuele specialisatie in de EDP-auditing of het organisatieadvieswerk hoort daarbij. Uitzending naar het buitenland behoort – zeker na het afstuderen – tot de mogelijkheden.

Studeren

Voor de accountantsstudie worden ruime faciliteiten geboden.

Daarnaast hebben wij een intern opleidingsprogramma dat voor economen begint met een speciale introductiecursus van viermaal een week.

Het permanente educatieprogramma zorgt ervoor dat u ook na uw afstuderen als accountant bij kunt blijven.

Inlichtingen

Indien u zich tot het boeiende accountantsberoep voelt aangetrokken zullen wij u gaarne nader informeren. Een psychotechnisch onderzoek maakt deel uit van de selectieprocedure.

Een gesprek kunt u schriftelijk aanvragen bij de heer L. Chr. Dell van onze afdeling Personeelszaken, Prinses Irenestraat 59, 1077 WV Amsterdam.

Werken in de accountancy

Mogelijkheden genoeg.

Klynveld Kraayenhof & Co. is een groot Nederlands accountantskantoor met 25 kantoren in Nederland. Wij maken deel uit van een federatief samenwerkingsverband van accountantskantoren over de gehele wereld: Klynveld Main Goerdeler (KMG).

Deze samenwerking met collega's in zeer veel landen versterkt de internationale oriëntatie en slagvaardigheid. Het hoofdkantoor van KMG is in Amsterdam gevestigd.

De dienstverlening van Klynveld Kraayenhof & Co. omvat niet alleen de controle van de jaarrekening maar zeker ook adviezen op automatiserings-, administratief, organisatorisch, bedrijfseconomisch en fiscaal gebied.

Vanzelfsprekend biedt een dergelijke organisatie haar medewerkers een scala van mogelijkheden.

Klynveld Kraayenhof & Co.

Kantoren in Nederland:

Amsterdam, Alkmaar, Almere, Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Breda, Deventer, Doetinchem, Dordrecht, Drachten, Eindhoven, 's-Gravenhage, Groningen, Haarlem, Heerlen, Hengelo, 's-Hertogenbosch, Hoorn, Leeuwarden, Middelburg, Nijmegen, Rotterdam, Utrecht en Zwolle.

Transport als ontwikkelingsinstrument in Azië en de Pacific

Het is met bijzonder veel genoegen dat ik gevolg geef aan het verzoek van de redactie van ROSTRA om iets te schrijven over een maatschappelijk actueel vraagstuk, vanuit de optiek van mijn vakgebied: de verkeers- en vervoerseconomie.

Daartoe koos ik de plaats van de transport- en communicatiesector in de sociale en economische ontwikkelingsplanning in de regio, die onder de verantwoordelijkheid van de Economische en Sociale Commissie voor Azië en de Pacific van de Verenigde Naties (ESCAP) valt.

Deze regio omvat meer dan de helft van de wereldbevolking (56%) en strekt zich uit van Iran en Afganistan in het Westen, tot en met alle eilanden-staten in de Pacific.

De bevolkingsdruk zal in de ontwikkelingslanden binnen de regio, in de komende decennia nog sterk toenemen. Een daling van het aantal geboorten tot een niveau waarbij een stationaire bevolkingsomvang wordt bereikt, zal in Oost-Azië pas rond het jaar 2020 worden bereikt en in Zuid-Azië eerst omstreeks het jaar 2045.

Reeds uit hoofde van deze bevolkingsontwikkelingsverwachtingen zijn omvangrijke programma's vereist om toereikende transport- en communicatievoorzieningen te treffen, teneinde het bestaande mobiliteitsniveau te kunnen handhaven. De sterke bevolkingsgroei zal naar verwachting gepaard gaan met een toenemende urbanisatie; tegen het jaar 2000 zullen binnen de ontwikkelingslanden in de ESCAP-regio tenminste 12 stedelijke giganten zijn ontstaan, met een bevolking van meer dan 10 miljoen inwoners, aangevoerd door Shanghai, met rond 26 miljoen inwoners.

Tussen de lidstaten van ESCAP bestaan grote verschillen in ontwikkelings- en welvaartsniveau. Naast landen die gerekend kunnen worden tot de rijkste van de wereld, omvat het gebied anderzijds vele zeer arme landen. Ongeveer twee derde van de wereldbevolking, die tot de categorie armen wordt gere-

kend, is in de Azië/Pacific-regio geconcentreerd.

In het kader van sociale en economische ontwikkelingsprogramma's wordt ten algemene een groot belang toegekend aan de bijdrage daaraan vanuit de transport- en communicatiesector kan worden verleend. De grondslag voor deze erkenning is op mondiaal niveau bijvoorbeeld te vinden in de 'Internationale Ontwikkelings Strategie voor het Derde Ontwikkelingsdecade van de Verenigde Naties 1981-1990'. Dat de Verenigde Naties toch aanleiding vonden om voor Azië en de Pacific een specifiek Transport en Communicatie Decade 1985-1994 uit te roepen, verdient derhalve een nadere verklaring.

Uit onderzoek van het Secretariaat van ESCAP en een intergouvernementale werkgroep was namelijk gebleken dat de transport- en communicatiesector in vele lidstaten van ESCAP eerder een bottleneck voor de sociale en economische ontwikkeling vormde, dan dat het als een trekpaard fungeerde. Uit nader onderzoek bleek allereerst dat de transport- en communicatiesector in vele ontwikkelingslanden in de regio een te lage prioriteit kreeg bij de toedeling van overheidsinvesteringen. Daarnaast werd echter als belangrijke bottleneck gesignaleerd dat de benutting van de beschikbare transport- en communicatiesystemen veel te wensen overliet.

Eén en ander was voldoende aanleiding voor de Verenigde Naties om voor Azië en de Pacific een Transport and Communication Decade 1985-1994 te programmeren, dat in januari van dit jaar, tijdens een Ministersbijeenkomst in Bangkok (waaraan 26 landen plus 2 min of meer autonome gebieden in de regio participeerden) werd gelanceerd. Daarbij werden zes directe doelstellingen voor het Decade geformuleerd:

- * een geïntegreerde multi-sectorale en intermodale benadering van de planning in de transport- en communicatiesector op middellange en lange termijn;
- * verbetering van de efficiency bij het gebruik van de bestaande transport- en communicatiesystemen;
- * vergemakkelijking van internationale transport- en communicatievoorzieningen;
- * rationalisering van en besparingen op het energieverbruik in de transportsector;
- * verhoging van het technologie-niveau; en
- * verbetering van de levensomstandigheden in rurale en geïsoleerde gemeenschappen, alsmede in urbane en andere dichtbevolkte gebieden.

De leerstoel is intensief betrokken bij het Decade-programma, aangezien van ESCAP de opdracht werd verkregen om relevant achtergrondmateriaal te verschaffen voor de

politieke besluitvorming tijdens de Ministersbijeenkomst in januari j.l. Centraal stonden daarbij de formulering van politieke richtlijnen voor de besluitvorming alsmede de ontwikkeling van een basis-netwerk voor de planning van de Decade-programma's op regionaal, sub-regionaal en nationaal niveau. Eén van de hoofddoelstellingen die bij de uitvoering van deze opdracht diende te worden gerealiseerd, was het tot stand brengen van een politiek verantwoordelijk orgaan op regionaal niveau, dat - ondanks de grote verschillen tussen de lidstaten onderling qua economisch ontwikkelingsniveau, geopolitieke situering en maatschappelijk-politieke structuur - de voortgang van het Decade-programma zou beoordelen en aan de te volgen strategieën politieke leiding zou geven. Dit orgaan kreeg gestalte in een 'Conferentie van Ministers verantwoordelijk voor Transport en Communicatie'.

Met de oprichting van deze Conferentie van Ministers is uiteraard slechts een eerste stap gezet. Toch mag deze stap niet worden onderschat, aangezien daarmede uitdrukkelijk is onderstreept dat de uitvoering van dit, voor het welzijn van de regio zo bijzonder belangrijke, Decade-programma meer vereist dan een projectbegeleiding door een groep zeer competente technici op ambtelijk niveau. Een succesvol Decade vraagt om politieke afwegingen van alternatieve strategieën. De Conferentie van Ministers dient door deze technici te worden geïnformeerd omtrent de consequenties van alternatieve strategieën in financiële en fysieke termen, en omtrent de interrelaties die deze alternatieven hebben met de besluitvormingsprocessen waarvoor andere besluitvormers in en buiten de regio verantwoordelijkheid dragen. Het ontwikkelen van de daartoe vereiste toetsingscriteria behoorde eveneens tot de opdracht van de leerstoelgroep.

De gong voor de eerste ronde van het Decade-programma is geluid. Een ronde in een ontwikkelingsprogramma dat qua importantie een grote uitstraling zal hebben, óók naar West-Europa. We zijn reeds geruime tijd het station gepasseerd dat het einde van de periode aangaf, waarin Europa en Noord-Amerika de mondiale ontwikkelingen bepaalden en de overige delen van de wereld slechts een volgende rol was toebedeeld.

Het lijkt niet te gechargeerd te stellen dat het welslagen van het Transport en Communicatie Decade voor Azië en de Pacific 1985-1994 ook voor de toekomst van West-Europa van niet te verwaarlozen betekenis zal blijken te zijn.

Prof. Drs H.J. Noortman

Open podium

Als derde in deze onvolprezen reeks laten wij prof. Noortman aan het woord. Hij is verbonden aan de vakgroep 'Economie der regio's en sectoren'.

Volgende aflevering: Jan Lambooy, Deo Volente.

Marx en marktkrachten

Gedurende twee weken in februari was Machioudi Dissou in Nederland. Professor Dissou is de decaan van de landbouwfaculteit aan de nationale universiteit van Bénin. Tussen zijn universiteit en de onze bestaat een samenwerkingsverband, vanuit onze faculteit is Ismog daarbij betrokken. Ik sprak met hem over het samenwerkingsverband en zijn land.

Het gesprek vond plaats in een hotel in de binnenstad van Amsterdam. In een salon waarin de pracht en praal van een westerse cultuur, rijk geworden door een koloniaal verleden, staat uitgestald in de vorm van procelein, schilderijen en antiek meubilair zit een inwoner van een van de armste landen ter wereld.

'Het doel van m'n bezoek hier is te onderzoeken welke onderzoeks- en onderwijsprogramma's hier door de universiteiten worden aangeboden, en deze te vergelijken met wat wij nodig hebben. U weet dat in het kader van het universitair samenwerkingsverband het Nuffic een aantal programma's financiert om het onderzoek en onderwijs van de FSA (faculté des sciences agronomiques) te versterken. Dat zijn drie projecten: sociologie en landbouwvoorlichting, agrarische economie en, voedingsleer en -technologie. In het tweede project wordt door Ismog geparticipeerd. Zij hebben een vaste kracht in Bénin gestationeerd - Dick Perthel, en ondersteunen zijn activiteiten vanuit Nederland via Roger Perthel. Ook worden tijdelijke medewerkers gezonden, laatstelijk nog Andries Klaase Bos. Op dit moment zijn er vier nederlandse experts in Bénin, één uit Amsterdam, twee uit Wageningen en één direkt via Nuffic.'

Bij een eerder gesprek stelde u dat u nu probeert de samenwerking te versterken. In welke richting denkt u dan: het in Nederland laten verzorgen van post-universitaire opleiding van uw studenten of meer op onderzoeksgebied?

'Vooral het onderzoek. Momenteel zijn we bezig om in een zuidelijke provincie van Bénin, Mono, een programma op te stellen dat op interdisciplinaire wijze, vanuit die projecten, een aantal boerderijen gaat bestuderen.'

Zijn dat grote of kleine boerderijen?

'Dat zijn kleine boerderijen. Het programma is een deel van het regeringsbeleid om de voedselproductie zodanig op te voeren dat Bénin van haar eigen voedsel kan rondkomen. Daartoe zoeken we naar methoden die de huidige manier van familiegewijze productie zodanig richten dat we op een juiste manier, zonder afbreuk te doen aan de wijze van productie, het ontwikkelingsprogramma opvoeren.'

Onderwijs

Hoe ziet uw onderwijsprogramma er uit?

'Wij bieden onze studenten een opleiding tot landbouwingenieur. De eerste twee jaar onderwijzen wij hen in fundamentele technie-

ken. Wiskunde, scheikunde, natuurkunde etc. Daarna kunnen ze een aantal speciale cursussen volgen. Bijvoorbeeld in bodemkunde, veevoedertechneken of economie. Bij economie kan men vanaf het derde jaar agrarisch-economische vakken volgen zoals farm-management, marketing en boekhouden. Aan het eind van het derde jaar kan men kiezen uit drie opties: landbouw, veeteelt en agrarische economie en -sociologie. We zijn een vierde optie - voedseltechnieken - aan het ontwikkelen met behulp van de Nuffic steun. Gedurende het vierde jaar schrijven de studenten in één van deze opties hun thèse.'

Ik heb begrepen dat het onderwijs aan uw universiteit voor de studenten gratis is, maar dat er een erg zware toelatingselectie is.

'We hebben een erg zware selectie. We laten niet iedereen die wil toe. Nadat de studenten hun middelbare schooldiploma hebben (bac calauréaut) kunnen ze meedoen aan het concours. Daarin testen we de kennis wat betreft de exacte vakken biologie. Momenteel kan slechts de beste 30% worden toegelaten.' (Het concours is een in het franse onderwijs gebruikelijk toelatingssysteem. Het bestaat uit een aantal tentamens die gezamenlijk een totaalscore opleveren voor de rangorde. Slechts diegenen met de hoogste cijfers worden toegelaten.)

De studenten die eenmaal hun studie hebben afgemaakt zijn zo goed als verzekerd van een baan.

'Tot nu toe wel ja. Tot nu toe verdween iedereen in het overheidsapparaat van Bénin. Af en toe kon een goede student naar de VS of Parijs om een post-doctorale studie te volgen. Ook hier kijk ik naar mogelijkheden voor onze studenten om post-universitaire opleidingen te volgen. Dit in het kader van ons programma om 'onderwijzers te onderwijzen.'

Bij het volgen van die cursussen hier doet zich toch een taalprobleem voor?

'Welnee, er is geen taalprobleem. Onze studenten leren Engels en Frans, ze schrijven hun thèse in het Engels of Frans. Dat heeft te maken met het feit dat die thèses worden beoordeeld door een internationale jury waarin hoogleraren van onze universiteit zitten met hoogleraren van de universiteit van Ibadan in Nigeria. We hebben een direkte samenwerking tussen onze faculteit en de faculteit voor land- en bosbouw van Ibadan. We sturen ook erg veel van onze studenten naar Ibadan om daar hun studie af te maken.'

De universiteit van Ibadan heeft geen leraar-entekort?

'Nee, nee. De universiteit van Ibadan is de grootste universiteit van zwart Afrika. Maar, om het antwoord op uw vraag af te maken:

onze studenten krijgen een goede training in Engels en Frans en er doet zich geen enkel taalprobleem voor wanneer ze internationale cursussen zouden gaan volgen in Nederland.'

Economische problemen

Wat zijn nu de belangrijkste economische problemen waar Bénin mee kampt?

'De economische problemen van Bénin zijn ingevat in de problemen van de wereld op dit moment. Zijn een deel van de wereldwijde crisis. Bénin is een klein land en onze grootste opgave is momenteel om in onze eigen voedselbehoefte te voorzien. De landbouwproductie heeft een aandeel van ongeveer 50% in het BNP. Wat betreft de productie in andere sectoren valt op dat de sector van de dienstverlening, tertiaire sector, het meest ontwikkeld is. Daarna komt pas de industrie die slechts voor ongeveer 10% aan het BNP bijdraagt. Binnen de landbouw is er grotendeels sprake van zelfvoorzienende productie door families en dorpen. De teelt van exportgewassen is gering. Het regeringsbeleid in deze is dan ook gericht op het verhogen van de productie van cash-crops. Dit doet zij vooral door het oprichten van coöperaties en staatsboerderijen. Daar zijn de boeren in loondienst van de boerderijen en is een gerichte produktiestrategie te volgen.'

Dissou stelt dan wel dat Bénin een klein land is, het is drie maal zo groot als Nede land. Toch zijn er maar twee grote steden, beide in het zuiden: Coconou en Porto Novo. Ik vraag hem of dat een spanning tussen het stadsleven en het landelijk leven impliceert. Hij bevestigt dat.

'Er is nu minder spanning dan voorheen. Het is een algemeen afrikaans probleem die de regering van Bénin tracht op te lossen door een politiek van ontvolking: mensen gaan uit de steden naar het platteland. Maar er is natuurlijk ook een belangrijke verplaatsing van mensen van het land naar de stad. Daarnaast is er ook een verplaatsing van mensen naar het buitenland. Dat geeft een probleem maar dat is niet onoplosbaar. Het is misschien een groot probleem in uw ogen, maar het valt echt wel mee. We zijn niet in staat van crisis.'

Het probleem waar ik op doelde is het volgende. Enerzijds heeft men het platteland met een familiegewijze voedselproductie die net zelfvoorzienend is, anderzijds heeft men de steden met een productie in de secundaire en tertiaire sector maar niet in de primaire voedselproductie. Normaal gesproken zal er dan sprake zijn van een markt tussen het land en de steden. Maar als er, zoals in Bénin, geen sprake is van een voedselsurplus op het platteland kan er ook geen sprake zijn van een markt.

'Het probleem dat u schetst is reëel. Maar de regering van Bénin voert een politiek waarbij het voedsel te koop is voor een prijs die lager is dan de 'schaarste prijs'. Er is zodoende een zekere bescherming van de stedelijke bevolking ten koste van de landelijke bevolking. Ook schept de regering haar eigen voorraden via de coöperaties en staatsboerderijen. Daarnaast wordt er veel geïmporteerd en de stedelijke bevolking consumeert meer geïmporteerde goederen dan de plattelandsbe-

volking.'

Bénin heeft door z'n langgerekte vorm heel veel grens. Wanneer nu de regering een politiek van lage voedselprijzen voert is de kans groot dat er export of smokkel naar de buurlanden plaats vindt omdat daar hogere prijzen gelden.

'Dat is waar, dat probleem bestaat. Er is een zekere druk vanuit het buitenland op onze produkten. Vooral Nigeria voert in deze een politiek die ik niet kan appreciëren, en trekt enorm aan onze voedselprodukten. Maar u suggereert dat onze regering de prijzen vaststelt, dat is niet zo.'

Er is dan iets wat ik niet begrijp. U stelt dat de regering niet de prijzen vaststelt. Maar de volksrepubliek Bénin heeft een marxistisch-leninistische staatsdoctrine. Daaruit veronderstel ik dat er geen 'vrije' markt, in westers opzicht, zal zijn.

Hoe komen de prijzen in uw land tot stand?

'Wij hebben een politieke keuze gedaan. We hebben gekozen voor de socialistische weg naar ontwikkeling, gebaseerd op het marxisme-leninisme. Maar dat passen we niet dogmatisch toe, we zijn realistisch. Aan de basis van ons handelen ligt het marxistisch-leninistische idee, maar dat kan je niet overal en altijd op dezelfde wijze toepassen. We zijn er van overtuigd dat de toekomst ligt in een socialistische maatschappij. Een neo-koloniale staat als Bénin kan niet van de een op de andere dag een socialistische staat worden. Wij gooien niets in de war, we slaan geen etappes over. De regering heeft een poging gedaan om de prijzen te controleren, de prijzen te zetten. Maar, in het licht van een economische agressie vanuit het buitenland kan dat niet, je kunt de markt niet opheffen. Daar hebben we niet de middelen toe. De markt wetten gelden nog. Wij zijn op weg naar een socialistische staat maar voorlopig uit zich dat alleen nog in de organisatievorm: het stimuleren van coöperatieve en geïmporteerde productie. De regering maakt een schatting van welke goederen er in welke hoeveelheden nodig zijn,

en dat koopt ze dan, op de markt. Ze geeft een goede prijs, vaak de hoogste prijs. Want de regering waakt ook over het welzijn van de plattelandsbevolking. Maar de regering voert wel een strijd tegen speculatie. Als er wordt opgeslagen om duurder te verkopen, of winsten naar het buitenland worden gesluisd. Daar treedt de regering tegen op.' Vervolgens houdt Dissou een warm pleidooi voor het marxisme-leninisme als ontwikkelingsstrategie, wat me er aan herinnert dat Dissou door de partij in z'n ambt benoemd werd. M'n laatste vraag.

Inspraak

Wanneer je een politiek van bovenaf voert, is er alleen kans van slagen wanneer er acceptatie van beneden af is. Hoe is de invloed van de burger op het beleid geregeld? Sinds 1972 kent Bénin één staatshoofd, Mathieu Kérékou, verlangen de burgers niet naar wat meer democratie?

'Het recht te beslissen bestaat in Bénin. Vrijheid wordt door de grondwet gegarandeerd. Bénin heeft zes provincies en elke provincie heeft z'n eigen bestuur, aangesteld door de revolutionaire volksvergadering (assemblée nationale révolutionnaire) en elke provincie kent z'n eigen vertegenwoordigers (élus locaux) die over een groot aantal zaken beslissingsrecht hebben. Zodoende kent elke provincie een zekere mate van autonomie. Burgemeesters worden door het volk benoemd. Ook de revolutionaire volksvergadering wordt gekozen door het volk. Maar niet door evenredige vertegenwoordiging. De vergadering wordt samengesteld uit sociale- en beroepsgroepen (groupes socio-professionelles). Er zijn vertegenwoordigers van bakkers, boeren, studenten, soldaten enzovoort.

In Amsterdam heb je momenteel mensen die allemaal zeggen ik, ik, ik. Maar Amsterdam bestaat uit kunstenaars, arbeiders, studenten. In een volksvertegenwoordiging zijn die groepen vertegenwoordigd en zij besluiten niet vanuit het individu maar vanuit een maatschappelijk eenheidsgevoel.'

Een econoom achter de schermen

Professor Klant werd in 1915 geboren te Warmenhuizen, een dorpje achter de Westfriese dijk in een groen knollenland. In Alkmaar bezocht hij het Murmellius-gymnasium, om daarna economie te gaan studeren aan de Universiteit van Amsterdam. Per één april neemt hij afscheid als hoogleraar in de staatshuishoudkunde. Een gesprek op niveau.

Wanneer je op een druilerige maandagochtend aan toevallige passanten op de Albert Cuyp-markt vraagt of ze wel eens van de econoom Klant hebben gehoord, zal men je wezenloos aankijken. Wel zal na enige vissen de onvermijdelijke naam van Heertje boven water komen. Een joligerd zal ongetwijfeld nog de naam 'Duitenberg' vanachter een marktkraam vandaan roepen. Maar Klant, nee, nooit van gehoord.

Op een eerstejaarscollege economie zal het je hoogstwaarschijnlijk niet anders vergaan. Klant heeft nooit echt geruchtmakende opmerkingen gemaakt en is daarom bij het grote publiek niet erg bekend. Toch staat deze hoogleraar, bij mensen, die wel iets van economie weten, zeer hoog aangeschreven. Vooral Klant's proefschrift 'Spelregels voor economen' is na publicatie in 1973 luid bejubeld. Waarom weet de net van een griep herstelde Klant zelf ook niet precies. 'Ik weet niet of iemand het wel goed gelezen heeft en onder de Nederlandse economen zijn er denk ik maar weinig, die het gelezen hebben, al verwijzen ze er wel vaak naar. Geheel onbegrijpelijk is dat trouwens niet, want het is een tamelijk vervelend boek. Als je je niet interesseer voor methodologie, dan is het saai. Mijn proefschrift heeft dan ook de meeste invloed gehad op studenten, die bij me gestudeerd hebben.'

Leven en werk

Klant promoveerde laat, in 1973 bij Hennipman. Betrekkelijk snel na z'n promotie werd hij benoemd tot hoogleraar. Daarvoor was hij ook al werkzaam aan de universiteit. Vanaf 1966 werkte hij als lector op de economische faculteit en bekleedde hij de functie van directeur bij de Stichting Economisch Onderzoek. Voordat Klant zich op z'n universitaire arbeid stortte, werkte hij bij de studiedienst van de Algemene Bank Nederland.

Dat Klant pas op achtenvijftigjarige leeftijd zijn proefschrift voltooide had onder andere te maken met de lengte van zijn studie. Hij begon in 1933 en eindigde in 1954. De tweede wereldoorlog zorgde voor een niet onaanzienlijke vertraging en Klant moest bovendien werken naast zijn studie.

Klant geeft zelf toe, dat z'n carrière wat merkwaardig in elkaar zit. 'Pas heel laat begon ik aan een wetenschappelijke loopbaan. Dat heeft als voordeel, dat ik nu geen oude, verbitterde man ben. Ik heb minstens drie levens gehad en bevind me nu in de neergaande fase van m'n tweede Kondratieff en ik zit in m'n zevende 'Juglar' om m'n carrière even in conjunctuurcycli uit te drukken.'

In één van z'n levens was Klant literator, schrijver dus. In de jaren veertig publiceerde

hij de roman 'De geboorte van Jan Klaassen', de novelle 'De Fiets' en nog wat kleine dingetjes. Veel heeft Klant, ondanks de redelijke respons op zijn literaire werk, niet geschreven. Mede door zijn vaardige pen heeft hij wel functies bekleed als voorzitter van het Fonds van Letteren en penningmeester bij uitgeverij de Bezige Bij. Klant: 'Dat ik goed kon schrijven heeft me veel voordeel opgeleverd, want onder economen was ik degene die het beste kon schrijven en onder de mensen, die schrijven, was ik de beste econoom.'

Keynes

De voornaamste reden voor Klant om economie te gaan studeren was de ellende van de jaren dertig. 'Ik vond toen inderdaad, dat de mensheid gered moest worden.' Klant's belangrijkste inspirator was dan ook John Maynard Keynes. 'M'n binding met hem heb ik altijd gehouden. Jonge economen hebben dat veel minder. Veel van mijn generatiegenoten en ik hebben in de theorie van Keynes de oplossing gezien van een groot dilemma.' 'Keynes was in veel opzichten een econoom, zoals die naar mijn smaak behoort te zijn. Hij hield zich zijn hele leven lang bezig met het oplossen van praktische vraagstukken. Hij heeft z'n mening ook erg vaak gewijzigd, omdat hij steeds weer nieuwe ervaringen opdeed. Op basis daarvan verwierp hij eerdere meningen. Maar hij had een heel goed gevoel voor concrete zaken. Hij dacht sterk in termen van maatregelen. Zijn bekende praktische aanbevelingen, publieke werken en dergelijke, deed hij al, voordat hij de 'General Theory' had geschreven. Ja, z'n aandacht was continu gericht op het oplossen van praktische problemen en dat sprak mij aan.'

Dat praktische denken mist Klant een beetje bij de huidige economen. Het gebrek aan historische belangstelling momenteel vindt hij eveneens bedroevend. 'Het is ook gek. We zitten op het ogenblik in een depressie, maar er is weinig belangstelling voor de geschiedenis van de conjunctuur. En, toch, juist door de aard van de economische wetenschap, door de aard van de kennis, die we opdoen over de werking van het economische systeem, zijn we gedwongen om kennis te nemen van die geschiedenis.'

Popper

Klant was niet louter econoom. Op de faculteit doceerde hij geschiedenis van de economie en tevens methodologie, oftewel wetenschapsfilosofie. Vragend naar zijn lichtende voorbeeld op het methodologische pad, kregen we zonder aarzeling als antwoord: Karl Popper. Klant: 'Ik ben in zeer grote mate door

hem beïnvloed. Je ontkomt niet aan die man. Zeer velen beschouwen hem als de grootste wetenschapsfilosoof van de twintigste eeuw, ofschoon hij misschien een heel klein beetje omstreken is geraakt.'

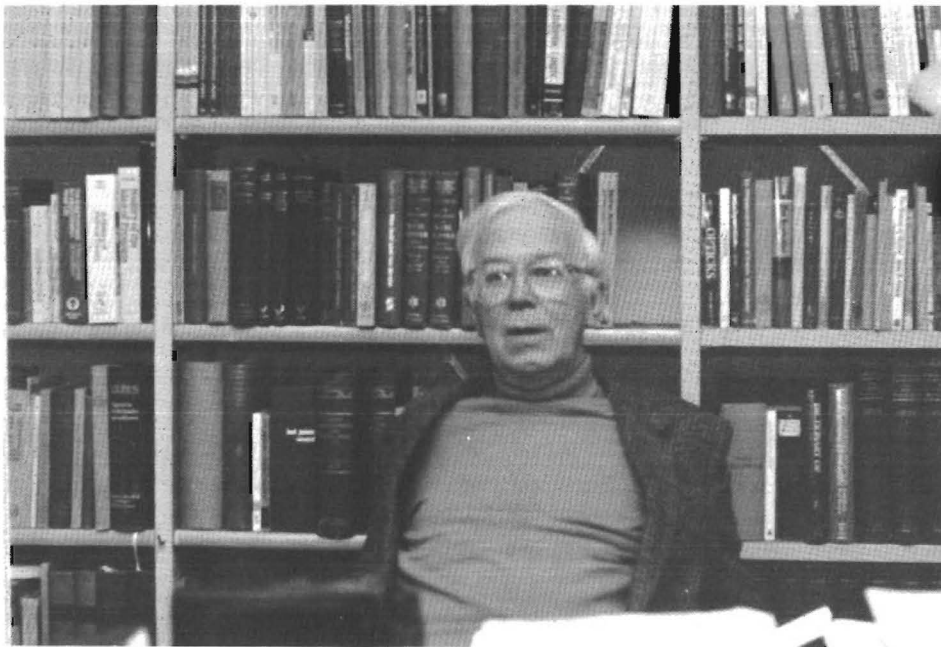
De ideeën van Popper waren ten dele een reactie op die van de neo-positivisten. Deze verkondigden omstreeks 1920 de opvatting, dat de wetenschap, onze kennis, geleidelijk is opgebouwd en uitgebreid. Accumulatie zou er voor zorgen, dat we steeds dichterbij de buurt van de waarheid zouden komen. Popper, die erg onder de indruk was van het optreden van Einstein, geloofde daar niet zo in. Einstein was min of meer vanuit het niets met een zeer verrassende theorie tevoorschijn gekomen. Verrassende wendingen in de wetenschap bleken dus niet uitgesloten te zijn. Met dit in zijn achterhoofd kwam Popper tot z'n beroemde stelling over de falsifieerbaarheid van hypothesen. Deze houdt in, dat toetsingen gebruikt worden om een theorie op de proef te stellen en zolang die toetsingen de theorie in kwestie niet weerleggen, kan ze gehandhaafd worden. Met behulp van toetsing kun je echter nooit bewijzen of een theorie altijd en eeuwig zal gelden. Het is mogelijk, dat zich eens een gebeurtenis voordoet, die het hele zaakje onderuit haalt. De stelling 'alle zwanen zijn wit' deugt, totdat een zwarte zwaan dan wel een gele met paarse stippen z'n snavel om de hoek uitsteekt.

Klant stipte ook nog een tweede element uit Popper's werk aan. 'Het verschil tussen het streven naar uit falsifieerbare hypothesen opgebouwde theorieën en het ontwikkelen van theorieën met hypothesen, die niet falsifieerbaar zijn, dat is het verschil tussen de wetenschap en de metafysica, de filosofie. In mijn boek beweer ik, dat economie een mengsel is van wetenschap en metafysica.'

Spelregels

Na een kort filosofisch uitstapje zijn we dus weer terug bij Klant's 'Spelregels voor economen', een mijlpaal in z'n wetenschappelijk werk. Een bekroonde mijlpaal overigens, want in 1978 kreeg hij er de Kluwer-prijs voor, mede omdat het volgens de jury zo mooi geschreven was.

De bedoeling van het lijvige werk, bijna driehonderd pagina's, was economen te wijzen op het feit, dat ze uitspraken doen, die ze niet kunnen waarmaken. Klant: 'Ik heb geprobeerd om ze te betrappen op hun valse pre-tenties. Mijn bezwaar is, dat men vaak pretendeert, dat economie een harde wetenschap is. En dat vind ik onjuist.'

'Het hebben van valse pretenties is iets specifiëks voor economen. Bij natuurkundigen, zul je het niet aantreffen. Kijk, economen en andere sociale wetenschappers zijn natuurlijk gefascineerd door de aard en de resultaten van de exacte wetenschappen. En ze hebben gezegd: zo zullen we het ook even doen. Maar gebleken is, dat het niet lukt op dezelfde manier. Nou, dan kun je de conclusie trekken: het gaat niet en dat kan ook niet anders, want zo en zo en zo... . Je kunt echter ook zeggen: in feite doen we toch wel hetzelfde. Die houding hebben erg veel mensen aangenomen in het verleden.'

'Er zijn ook heel wat economen, die je haarfijn kunnen uitleggen, waarom dat wat zij doen hetzelfde is als wat er gebeurd in de natuurwetenschappen. Die economen zeggen dan: wij beginnen met een aantal veronderstellingen, waarvan iedereen inziet, dat ze waar zijn. Consumentengedrag, nutsmaximalisatie - heeft u wel een kritisch nagedacht over de veronderstellingen van het consumentengedrag? - en dat soort dingen. Nou, wat er dan geconcludeerd wordt uit die veronderstellingen is noodzakelijkerwijs waar, zeggen ze. Ik noem dat de apologeten. 'Daartoe behoort ook Milton Friedman, die zegt: ik weet wel, dat het onzinnige dingen zijn, die veronderstellingen, waar ik vanuit ga, maar het werkt, ik kan er voorspellingen mee doen.'

Wetenschap als stempel

Een vervelende consequentie van al die economische onkunde is, dat bij sommige vakbroeders de neiging ontstaat om de zaken enigszins om te draaien. De werkelijkheid is te gecompliceerd voor een model, dus gaat men die werkelijkheid proberen aan te passen aan het model. Klant onderkent dit en signaleert nog een tweede gevaar. 'Wetenschap heeft iets heiligs gekregen en de wetenschapper heeft zo langzamerhand ook een soort priesterlijke functie. Hij moet openlijk tegenover het publiek verklaren, wat de

waarheid is. Dat is natuurlijk heel dubieus. Denk alleen maar al aan de biologie en de bevindingen van de medische wetenschap. Het geldt echter evenzeer en misschien nog wel in hogere mate voor de economische en ander sociaal wetenschappelijk onderzoek. Vaak wordt de bedrieglijke schijn gewekt, dat de wetenschapper het allemaal weet en dat is natuurlijk hoogst misleidend.'

Waarde

Alles in ogenschouw nemend, ziet het er toch vrij droevig uit voor de 'lessen' van de respectabele emeritus. Klant lijkt nog steeds een roepende in de woestijn. De economen zijn nog altijd even pretentius en zijn er sinds het verschijnen van Klant's 'Spelregels' niet bescheidener op geworden. Ze zeggen nog altijd dezelfde stomme, onvoorzichtige dingen als voorheen.

Bovendien, wie heeft nou eigenlijk Klant's zo luid geprezen proefschrift gelezen? Zoals gezegd, volgens de prof zelf de economen, degenen voor wie het geschreven is, niet. En als ze het wel gelezen hebben, dan hebben ze het verdraaid slecht begrepen. En wie blijft er dan nog over? Een jury heeft er maar gauw een prijs voor gegeven om maar van het gezeur af te zijn en verder hebben een stel middelmatige interviewers zich met pijn en moeite door het eerste hoofdstuk van een stoffig bibliotheekexemplaar heen geworsteld.

Naar eigen zeggen heeft Klant de meeste invloed gehad op z'n studenten. Maar het aantal studenten, dat op onze faculteit Geschiedenis van de economie of Methodologie volgt, is ook geen imponerende hoeveelheid. Veel studenten bezwijken voor de verlokkingen van vakken met een praktische waarde.

Onbarmhartig dringt zich de vraag op, wat de waarde is van de Methodologie. Klant: 'Die is niet zo erg groot. Maar wat is de waarde van de macro-economie, wat is de waarde van de micro-economie, wat is de waarde van het leven? Het hangt er maar van af of je plezier hebt gehad in wat je gedaan hebt. Je wordt

uiteindelijk toch geconfronteerd met de vergeefsheid van al het menselijk handelen.' 'De wetenschap is dus uiteindelijk ook maar iets betrekkelijks en is tenslotte in het licht der eeuwigheid niet alles niets?'

RM, MK, DEO

Oproep

Mentoren gezocht, die tijdens de introductieweek in koppels van twee een groep begeleiden.

Voorwaarde is dat je de hele week (9 t/m 13 sept.) en bij voorkeur tijdens de mentortraining (2 + 3 sept.) beschikbaar bent.

Het is ideaal als een koppel bestaat uit één huidige eerstejaars en één ouderejaars, maar dit is geen eis.

Je kunt je als koppel of alleen opgeven, voor 30 april bij:

- Eric Dirksen (kr. 3161; tel. 5254237);
- Jan Calis (tel. 905222);
- Dick Ruiger (tel. 075-283341);
- Rob Jorg (tel. 765089).

Ook kun je bij bovengenoemde personen informatie verkrijgen.

Mededeling

Op vr. 26 april geeft dhr. Duisenberg een gastcollege om 15.00 uur in z.l. 2174

Dit college vindt plaats enkele dagen na het verschijnen van het jaarverslag van DNB.

Iedereen is van harte welkom.

De ondernemende student van vandaag is de Unilever manager van morgen.

Als Bedrijfseconoom bijvoorbeeld.

Unilever is een zeer gevarieerd bedrijf met een sterk doorgevoerd decentralisatiebeleid. Dat geeft ruimte aan management op verschillend gebied in relatief kleine werkmaatschappijen met een grote mate van autonomie.

Bedrijven die in omvang uiteenlopen van 20 tot 2000 medewerkers en naar aard te onderscheiden zijn in bijvoorbeeld massaproductiebedrijven, consumer-marketingbedrijven, transport-ondernemingen, researchlaboratoria, adviesbureaus, verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen.

Er heerst een dynamisch, soepel ondernemersklimaat, met voor u levendig en afwisselend werk en een snel groeiende zelfstandigheid en verantwoordelijkheid.

In de Financieel-economische sector.

Veel aantrekkelijke mogelijkheden bij bedrijven als Van den Bergh & Jurgens, Calvé-De Betuwe, Unilever Vleesgroep, Unichema Chemie, Unimills, Norfolk Line en op het Unilever hoofdkantoor. Daarnaast brengt het grote aantal producten differentiatie in problemen, werkklimaat en beleid.

Als bedrijfseconoom bent u volledig betrokken bij de financiële onderbouwing en evaluatie van marketing- en verkoopplannen en adviseert u bij investeringen. U reageert op prijsmutaties van grondstoffen en informeert het overige management over de financiële consequenties van verschillende ontwikkelingen en plannen.

Verder heeft u intensief contact met andere afdelingen als inkoop, engineering, productie. Al snel levert u een bijdrage in formulering en uitvoering van het beleid.

In Marketing

Onze producten omvatten een fors deel van het totale aantal merkartikelen in Nederland. We noemen: Becel, Blue Band, Ola, Royco, Unox, Zwan, All, Robijn, Jif en Lux. Markt-leiders vaak, die hun weg snel vinden naar de consument.

De commerciële operatie die hiervoor nodig is, wordt echter steeds complexer. Maar daardoor ook uitdagender. Detailhandel en consument volgen kritischer dan ooit onze verrichtingen. Een hoog gekwalificeerd marketing-apparaat begeleidt de producten vanaf de fase vóór introductie tot en met de consumptie.

Heeft u een commerciële achtergrond? Dan biedt een commerciële functie aan marketing- of verkoopzijde boeiende mogelijkheden. U werkt nauw samen met o.a. produktontwikkeling, productie, marktonderzoek, het reclamebureau en de bedrijfseconomische afdeling.

Voor de financieel-economische sektor

en voor marketing zoeken wij jonge bedrijfseconomen tot 28 jaar. Als u belangstelling hebt voor de eerstgenoemde sector verwachten wij van u de bereidheid de post-doctorale opleiding voor registeraccountant te volgen. Wij geven hiervoor alle faciliteiten.

Eigen weg

Onafhankelijk van de discipline waar u wilt starten achten wij een sterke persoonlijkheid voor onze bedrijfseconomen van essentieel belang.

Een persoonlijkheid waarmee zij al in hun academische jaren uitblonken door ondernemingszin, zelfstandig denken en een brede maatschappelijke visie.

Zij bezitten het vermogen tot analyseren en het vinden van efficiënte oplossingen voor alle problemen die zich voordoen. Zij zijn bereid ook in het buitenland te werken en beschikken over teamvaardigheid, een flexibele geest, goede communicatieve eigenschappen en leidinggevende capaciteiten.

Het spreekt natuurlijk vanzelf dat wij zowel mannelijke als vrouwelijke kandidaten oproepen om te reageren.

Alle kansen

Bij Unilever functioneert elke manager in een team dat klein genoeg is om vaardigheden snel te onderkennen en persoonlijkheid en prestaties

adequaat te beoordelen. Direct vanaf de startfunctie kan de bedrijfseconoom rekenen op een zorgvuldige begeleiding van zijn loopbaan, hetzij bij de Interne Accountantsdienst, hetzij op de bedrijfseconomische of de marketing- en verkoopafdeling van een werkmaatschappij. Begeleiding vindt plaats door training-on-the-job, door cursussen en seminars, vooral gericht op de ontwikkeling van managementcapaciteiten, door een voortdurende dialoog over ambities, kansen en persoonlijke groei op korte en lange termijn.

Dit alles om de kans van slagen zo groot mogelijk te maken en de professionele en individuele ontplooiing de aandacht te geven die ze verdienen. Het tempo van functiewisselingen in de eerste jaren is hoog en het werk gevarieerd.

Belangstelling?

Indien u voldoet aan de hoge Unilever eisen, bestaan er ruime carrière-mogelijkheden. Heeft u interesse en beantwoordt u aan het geschetste profiel, dan willen wij graag met u kennismaken.

Richt uw sollicitatiebrief met curriculum vitae voor de financieel-economische sector aan de heer R. Staal en voor de marketing sector aan J.F.C.M. Savonije, Algemene Personeelzaken Nederland, Sectie Management Development, Nederlandse Unilever Bedrijven B.V., Museumpark 1, 3015 CB Rotterdam. Of bel: 010-644240 of 644256.

 Unilever.
'n Wereld van Mogelijkheden.

Der unbekante Zahn

Ooit van Ernest Zahn gehoord? Gevreesd moet worden dat de meeste studenten en docenten deze vraag ontkennend zullen beantwoorden. Dat is geen beste beurt van beide partijen, maar wat wil je ook. Met economische sociologie krijg je geen baan, met informatica wél (student). Je kunt niet alles bijhouden, en zeker niet de vakken in de buitengewesten van de economie (docent). Sociologie is toch borreltafelpraat? (student en docent). Sinds ik vernam dat wijlen Lionel Robbins het fameuze *Capitalism, socialism and democracy* van Schumpeter met 'after-dinner talk' afdeed, ben ik niet meer zo zeker van het nut van dit vooroordeel, maar intussen staat vast dat ook Zahn last heeft gehad van dergelijke meningsvorming.

Het ligt natuurlijk ook aan Zahn zelf. Deze hoogleraar, die 8 februari jongstleden met emeritaat ging en bij deze gelegenheid een lezing hield over de wereldeconomie in sociologisch perspectief, wilde nimmer een middelpunt van het faculteitsleven zijn, zeker niet in de linkse jaren zeventig. Hij gaf de laatste jaren alleen nog colleges in de avondopleiding ('wat geschiedt daar dat het daglicht niet kan doorstaan?') en vertoefde regelmatig voor langere tijd in de Verenigde Staten.

Ik geloof dat de anonimiteit van Zahn, zeker in vergelijking met zo'n publieke figuur als Van Stuijvenberg (ook al met emeritaat: gaat het wel goed met een faculteit als hier alleen maar kleurloze UHD's tegenover staan?), nog een diepere achtergrond heeft. Wie de biografie van de man een beetje op zich laat inwerken, bemerkt dat Zahn zich waarschijnlijk nimmer hechtte. Hij groeide op in een turbulent Tjecho-Slowakije, studeerde economie en nog meer in Zürich (waar een nieuwe Joyce zich thans zeker niet meer zal vestigen), vervolgde zijn economiestudie in de Verenigde Staten bij Boulding, werkte jarenlang in dienst van de Britse Shell, en verwierf weliswaar al in 1963 een ordinariaat aan onze faculteit, maar pendelde daarbij heen en weer tussen Amsterdam en Michigan. Het onderzoek naar houdingen van consumenten in de welvaartsstaat (met Katona) is waarschijnlijk de bekendste vrucht van deze mobiliteit. Zahn is, als zovele anderen, sterk beïnvloed door de Anglo-Amerikaanse sociale wetenschap, maar is toch ook een vertegenwoordiger gebleven van de Midden-Europese cultuur, waarvan het sterfensproces recent nog indringend is beschreven door Kundera. Hij is ook een vleesgeworden exemplaar van de academicus als 'nowhereman'. Geen binding aan paradigma's, afgebakende vakgebieden, opdrachtgevers met geld of wat dies meer zij, maar onbevangenheid voor alles.

Das unbekante Holland

Ik zou beide beweringen, over Midden-Europa en onbevangenheid, met bewijzen moeten staven. Ik zou ook moeten ingaan op Zahn's laatste college. Maar het eerste zou te ver voeren, en het tweede wordt straks toch gepubliceerd. Beter is het om de troebele relatie tussen Zahn en de neo-progressieven

wat op te helderen door iets te zeggen over Zahn's laatste boek, dat nu al door een blad als *Die Zeit* als maatgevend wordt beschouwd voor het Duitse intellectuele oordeel over Nederland, en dat ook progressieve, en andere, Nederlanders zal prikkelen. Het gaat om *Das unbekante Holland* (Siedler Verlag, Berlin; voor f 54,15 te verkrijgen bij Allart de Lange op het Damrak). Dit boek is een sociologisch essay over Nederland, vol bondige historische schetsen en puntige af-risemen. Het bestaat uit vijf hoofdstukken:

- I. De confessionele cultuur van Nederland: continuïteit en verandering (waarin wordt uitgelegd waarom Nederlanders zo van horizontale verhoudingen houden: dat heeft te maken met de zwakte van de staatsmacht, de tolerantie, de gelijkschakeling ten opzichte van God in religieuze groepen en de afkeer van oligarchie);
- II. Terugblik en vergelijking: de vroege natie van de Nederlanders en de vertraagde Duitse natievorming (waarin wordt uitgelegd waarom Nederland staatkundig nooit tot Duitsland zou kunnen behoren: dat heeft te maken met afwijkingen van Nederland ten opzichte van de Duitse cultuur: het verleden van een Gouden Eeuw en kolonialisme, het ontbreken van een belle époque voor de burgerij, de decentrale ontwikkeling van de taal, de afwezigheid van een elite, op theorie en systematiek gerichte wetenschap);
- III. Van de 19e naar de 20e eeuw: het confessionalisme in het ontstaansproces van de moderne samenleving (waarin wordt uitgelegd waarom elk economisch model van Nederland waarin de factor religie wordt genegeerd, onzinnig is: dat heeft te maken met de politieke onmacht van de liberalen in deze eeuw, de verzuiling als strategie van minderheden, de gezindheid als vast kenmerk van openbaar handelen - ook in het Hollandse communisme en socialisme);
- IV. De aflopende jaren zestig en zeventig: de protestantse ethiek en de geest van het socialisme (waarin wordt uitgelegd waarom de Weber-these in ons land een tijd lang kon worden omgekeerd, en het niet toevallig was dat zovele orgelspelende protestanten hun socialistische weg vonden: dat heeft te maken met de opstand van de katholieke kerkprovincie, de ethische in-

slag van ons socialisme - lees Tinbergen - en het zedingsbewustzijn van de hervormers van de jaren zestig op nationaal en internationaal gebied);

- V. De economie als culturele uiting: van handelsvolk naar industriestaat en de uitdagingen van het huidige tijdperk (waarin wordt uitgelegd dat Nederland de economische crisis zal overleven: dat heeft te maken met het voorbijgaan van euforie over de mogelijkheden van bedrijfsregulering, aardgas en verzorgingsstaat en de verborgen krachten van Nederland, namelijk maatschappelijke pluriformiteit en gevoel voor consensus over urgente beleidsdoelen).

Brandt Corstius-rel

Een slimmerik zal roepen dat dit alles voor Duitsers misschien nieuw is, maar voor onszelf bekende koek. Dat houd ik tegen. Zahn wijst op verschijnselen die wijzelf zijn vergeten omdat ze zo vanzelfsprekend lijken. Laat ik slechts citeren wat Zahn in een betoog over conflictbeslechting in Nederland te berde brengt over verdraagzaamheid:

Die Toleranz, die man den Niederländern nachrühmt, ist (...) nicht als menschliche Eigenschaft aufzufassen. Sie stellt auch keine Nationaltugend dar, die wie eine schöne Blume aus dem guten Wesen eines braven Volkes hervorgangen wäre und nun von jedermann verkörpert würde. Zu solcher Glorifizierung besteht kein Grund. Toleranz ist eine Idee, ein Wert der Kultur, der sich im Laufe der Zeit in Verhaltensnormen des Alltags, ja in Redeweisen niedergeschlagen hat. Damit ist nicht gesagt, dass diese Normen auch stets befolgt würden. Doch haben sie in der Öffentlichkeit Geltung und ermöglichten so die Disqualifizierung intoleranten Verhaltens, zum Beispiel gegenüber Gastarbeitern. Muster der Affektbewältigung sind hier ein Ergebnis historischer Konflikte, die Frucht der Erfahrung wiederholt auftretender Unduldsamkeit und Unverträglichkeit. Diese stossen dann auf jene sozialen Kontrollmechanismen, die zivilisiertes Verhalten nicht so sehr als individuelle Erscheinung denn als Kulturmerkmal erkennen lassen.

NIEMAND MAAKT "ZOMAAAR" CARRIÈRE.

Start van een carrière op C & L niveau.

Niemand maakt "zomaar" carrière. Wie bewust denkt over een toekomst in de accountancy, zal zich terdege oriënteren over keuzemogelijkheden. Uiteindelijk bezegelt een handdruk de start van een loopbaan. Bij Coopers & Lybrand betekent deze handdruk vooral een stevig fundament onder een geslaagde carrière.

Controleren en beoordelen.

Vanzelfsprekend blijft de beoordeling van de administratieve organisatie en de controle van financiële gegevens een primaire taak van de accountant. Maar waarschijnlijk heeft u – net als wij – de visie, dat het accountantsvak zich breder uitstrekt: het omvat het totale financiële bedrijfsgebeuren.

Daarom bent u geïnteresseerd in het toepassen van geavanceerde controletechnieken, toegespitst op geautomatiseerde informatieverwerking. Een dergelijke moderne werkwijze spreekt u aan, omdat u daarmee in staat wordt gesteld naast controlerend ook beoordelend te werk te gaan. Zodat u inhoud kunt geven aan het functioneren als gesprekspartner van de opdrachtgever.

Groei van Coopers & Lybrand.

Dank zij een sterke en internationaal soepel functionerende organisatie (die meer dan 485 vestigingen in ruim 100 landen omvat) is C & L in staat steeds op de nieuwste ontwikkelingen in te spelen. Dat verklaart de groei van de organisatie: internationaal vertienvoudigd in de laatste 25 jaar.

In Nederland werd een groei gerealiseerd van 100% in de laatste vier jaar.

Alle kansen voor uw carrière.

Wanneer u binnenkort uw studie bedrijfseconomie afrondt om daarna postdoctoraal accountancy te gaan doen, kunt u bij C & L vaart achter uw carrière zetten. Door een goed doordachte introductie cursus bent u snel op de hoogte van onze werkwijze en werksfeer. Daarna gaat u onder deskundige leiding de eerste opdrachten uitvoeren. Na korte tijd bent u volledig operationeel in een hoogwaardig controleteam.

Bij Coopers & Lybrand Nederland wordt aan uw verdere ontplooiing veel aandacht besteed. Aan studiefaciliteiten ontbreekt het niet.

Uitstekende vooruitzichten.

Wie door zelfvertrouwen, inzet en studiezijn toont uit het juiste hout te zijn gesneden, kan bij Coopers & Lybrand Nederland rekenen op uitstekende vooruitzichten.

Interesse? Reageer.

Als u meer wilt weten over Coopers & Lybrand Nederland, vraag dan de speciale documentatiemap met bijbehorende audiocassette aan. Bel daarvoor: 010 - 13 06 80. Richt uw sollicitatie aan drs C.G. van

**Coopers
& Lybrand
Nederland**

*Luijk RA., Coopers & Lybrand Nederland,
Westblaak 100,
3012 KM Rotterdam.*

Amsterdam - Eindhoven - Rotterdam

Raad en Daad

In deze R&D een kort verslag van de hoogtepunten uit de 150ste vergadering van de faculteitsraad. Verder een korte reactie op een lastercampagnetje waarvan ik het slachtoffer dreig te worden.

Het werd een lange zit, deze 150ste. We hadden er twee dagen voor nodig. Ik begin medelijden te voelen voor m'n collega's van de letterenfaculteit die altijd zo langdurig vergaderen. Er stond dan ook wel het een en ander op de agenda.

Ten eerste natuurlijk het geharrewar rond de benoeming van de buitengewoon hoogleraar 'Werkgelegenheidsvraagstukken binnen het Emancipatiebeleid'. Je hebt er in Folia al over kunnen lezen, in tegenstelling echter tot sommige bronnen aan Folia zal ik *niet* uit de besloten vergadering lekken.

Het openbare besluit luidt echter dat de raad de voordracht nu niet doorzendt en het bestuur opdraagt om voor 18 maart informatie omtrent een aantal punten in te winnen. Vervolgens was er een schaamteloze voorstelling rond de opvolging van Patrick Oudijk (AGE) in de OC. De beide partijen hadden zich nogal in de loopgraven genesteld. Nobas wou persé de AGE zetel hebben, en AGE wou hem niet kwijt omdat ze een goede kandidate had - Ineke van Wierst. Wijsheid bleek duur maar toch voorhanden. Het aantal studentenzetels in de OC is uitgebreid. Dit is achteraf een mooi resultaat maar het had wat netter geweest wanneer AGE en Nobas dat in gezamenlijke actie zouden hebben bereikt dan door dit geklooi.

De commissie die moet gaan onderzoeken hoe de facultaire bibliotheken een geheel moeten worden werd ingesteld en kreeg de eerder aangenomen AGE-motie als taakopdracht mee. De commissie werd samengesteld met de volgende mensen: Haack, Hartog (voorz.), Kooijman (TAS), Kuppen (secr.), Meinsma (AGE), Son (Nobas) en Van der Voort (EFB).

Collegejaar

Het collegejaar 1985/'86 begint op maandag 16 september 1985. Een advies van de OC om het jaar anders in te richten werd niet overgenomen. Het jaar wordt ingedeeld in drie blokken van veertien weken. Daarvan zijn er tien collegeweek en drie tentamenweken. De elfde week zit vóór de eerste tentamenweek en kan bij uitzondering gebruikt worden om colleges in te halen.

De heer Maes was in de vergadering gekomen om te pleiten voor een verzelfstandiging van Bestuurlijke Informatica/Bestuurlijke Informatiekunde. Dit omdat hij extern concurrentie ondervond van mensen binnen zijn vakgroep. Immers, de accountants van z'n vakgroep zijn altijd verbonden aan een maatschap en deze doen ook mee op de informatiseringsmarkt. De raad besloot na een besloten overleg van de fracties in een aparte zaal (≠ geschiedenis) om Maes niet zijn zin

te geven. Want voor de primaire taken van zijn leerstoel, onderwijs en onderzoek, was deze verzelfstandiging niet nodig. Er waren zelfs aanwijzingen dat het voor deze primaire taken nadelige gevolgen zou kunnen hebben. Daarnaast zou het een op handen zijnde reorganisatie in de wielen rijden.

Onderzoek

Voor de normale ambtelijke procedure lagen de onderzoeksprogramma's ter goedkeuring bij de raad. De raad heeft deze echter aangehouden omdat ze onvoldoende waren. De raad heeft tot nu toe een beleidslijn dat iedere wp-er harde publicaties moet schrijven, wanneer er nu een onderzoeksplan van iemand ligt waarin alleen maar zachte boekjes en krantecolumns uit kunnen voortkomen dan kan je zo'n programma niet goedkeuren; dat moet iemand maar in z'n vrije tijd doen. Verder waren er veel onduidelikheden en vaagheden in de programma's en, belangrijkste punt, er ontbraken een hele hoop mensen. Dit komt dus terug.

Lastercampagnetje

Ik heb al geruime tijd de sterke indruk dat de Nobas enorm de pik op me heeft. Ik dacht dat we dat als eens uitgepraat hadden maar in het interview dat Esther met Rob hield staat toch weer dat er informatie uit me 'getrokken' moet worden. Eerder moest ik het predikaat 'onbetrouwbaar' slikken. Op 5 maart kreeg ik een 'open brief' waarin enige Nobassers zich distantiëren van de strekking van dit gedeelte in het interview. ~~Rob~~ zat onder die Nobassers. Ze hebben echter geen poging ondernomen om de passage veranderd te krijgen. Daarom het volgende.

Het studentbestuurslid wordt benoemd door de faculteitsraad als geheel en is verantwoording schuldig aan de raad als geheel. Dit laatste dan ook nog slechts als deel van het gehele bestuur. De taak van een dagelijks bestuurslid is de gang van zaken rond en in de raad te coördineren en voor te bereiden. Rob suggereert dat het studentbestuurslid dan nog een extra verantwoording aan studentenfracties schuldig is. Dat is onjuist. Het 'uittrekken' van informatie suggereert dat ik informatie voor de Nobas zou achterhouden. Dat is aperte nonsens. Het bestuur zendt zo volledig mogelijke informatie naar de raadsleden, en daar zit de Nobas ook bij. De Nobas wil in feite wat ze mij verwijt: partijdigheid. Ik leen me daar niet toe. Ik ben benoemd en herbenoemd omdat ik de beste kandidaat was. Tot nu toe kwamen student-

bestuursleden uit de AGE omdat dat de beste kandidaten waren. Het is natuurlijk niet uitgesloten dat er ooit een studentbestuurslid uit de Nobas of Jovd komt. Maar dat gebeurt dan niet omdat hij/zij een Jovd/Nobasser is, maar omdat hij/zij de beste kandidaat is. Die hebben ze tot nu toe niet.

Een stemadvies zal ik hier niet geven, toch wil ik jullie verzoeken je keuze te laten afhangen van hetgeen de groeperingen doen, gedaan hebben en willen doen *in de raad*, en niet te letten op de cosmetische opsmuk waarmee beide partijen zich trachten te verkopen.

Marcel Michelson

Verkerht wäre es darum auch, tolerantes Verhalten mit einem behäbigen Verlangen nach leben und leben lassen in Verbindung zu bringen oder mit quiemännischen Einsicht entsprossen; er wurde nicht von oben durch ein Edikt von Potsdam die Niederlassung in seinem Land ermöglichte. Er wurde auch nicht als theoretischer Lehrsatz einer philosophischen Ethik begründet und von Kathedern doziert. Die gesellschaftlichen Lebensverhältnisse selbst brachten aus den ihnen innewohnenden Gegensätzen und durch Umständen der Umwelt eine Form der Koexistenz von Unvereinbarkeiten hervor. So wurde Toleranz zu einem institutionellen Merkmal der inneren Ordnung des Alltagslebens. Die Notwendigkeit, mit Andersdenkenden leben und sich mit Anderslebenden vertragen zu müssen, liess die Einsicht reifen, dass Gegensätze nicht aus der Welt zu schaffen sind, dass man nur versuchen kann, mit ihnen zu leben, dass heisst, sie zu beherrschen und die latent vorhandenen Dispositionen zur Intoleranz im Zaume zu halten.

Hopelijk werkt een citaat als het bovenstaande ook wat smaakmakend (uiteraard voor Rostra-lezers die aan Duitse nasynchronisatie gewend zijn). Ik voor mij heb genoten van Zahn's potret van regenten, rebellen en 'Reformatoren' in Nederland. Op basis van Zahn wist ik zelfs de Brandt Corstius-rel te voorspellen. Maar tegen de tijd dat dit stukje verschijnt, is er niemand meer die dat nog van me wil aannemen.

Jos de Beus

SCHELTEMA HOLKEMA VERMEULEN

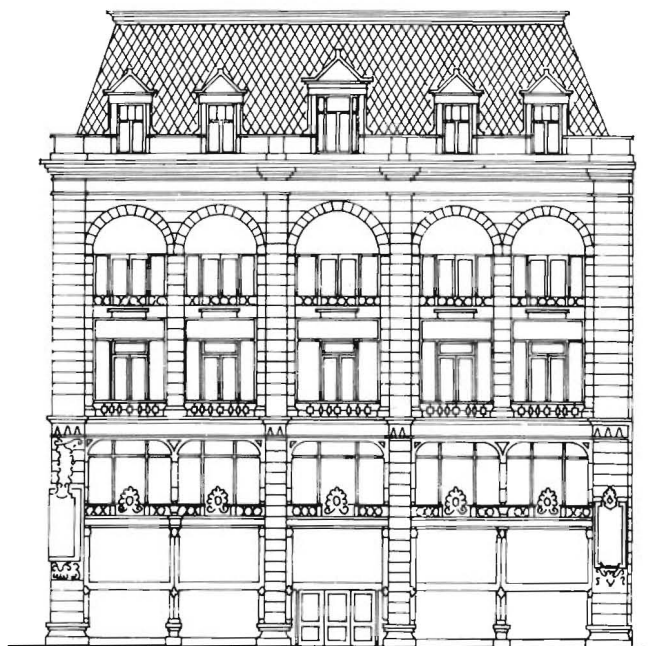
Een ruime keuze op het gebied van:
accountancy, financiering, automatisering, marketing
organisatie, economie, geografie

K. Auletta - The Art of Corporate Success, the story of Schlumberger. Putnam 1984	f 70,05
M. Ellman - Collectivisation, Convergence and Capitalism. Political economy in a divided world 1984 Acad. Press	f 214,95
B. Fine and A. Murfine - Macro Economics and monopoly capitalism Wheatshaf books 1984	f 32,80
N. van Hulst - De effectiviteit van geleide loonpolitiek in theorie en praktijk Wolters Noordhoff 1984	f 58,50
T. Kono - Strategy and Structure of Japanese Enterprises Macmillan 1984	f 46,55
A.C.J. de Leeuw - De wet van de bestuurlijke drukte. Over inspanning en resultaat van besturen van Gorcum 1984	f 20,00
Lokale Initiatieven theorie en praktijk - congresbundel van de studiedag in Tilburg Kluwer 1984	f 29,75
R. Moss Kanter - The Change Masters. Innovation and Entrepreneurship in the American Corporation Touchstone paperb. 1984	f 35,85
M.J. Piore and C.F. Sabel - The second industrial divide. Possibilities for Prosperity Basic Books 1984	f 97,70

Michael E. Porter - Competitive Advantage. Creating and sustaining superior performance Free Press 1985	f 109,05
S. Prakash Sethi a.o. - The false promise of the Japanese Miracle. Illusions and realities of the Japanese management system Pitman 1984	f 65,00
Red. M.T. Brouwer en H.W. ter Hart - Ondernemen in Nederland: mislukkingen en mogelijkheden. De rol van het bedrijfsleven in het economisch bestel Kluwer, 1985, 220 p.	f 25,50

SPECIALE AANBIEDING:

L.C. v.d. Broek - Type organisatie en type sociaal beleid	van f 25,25 voor f 2,00
W.D. Voorthuysen - Financiële analyse	van f 25,25 voor f 4,50
M.Fenn - Vrouwen in management	van f 39,25 voor f 6,50
J.M.R. Heemstra - Nieuwe Zakelijkheid	van f 76,75 voor f 6,50

scheltema holkema vermeulen b.v.

boekverkopers sedert 1853 spui 10, 1012 WZ amsterdam tel.020-26 72 12